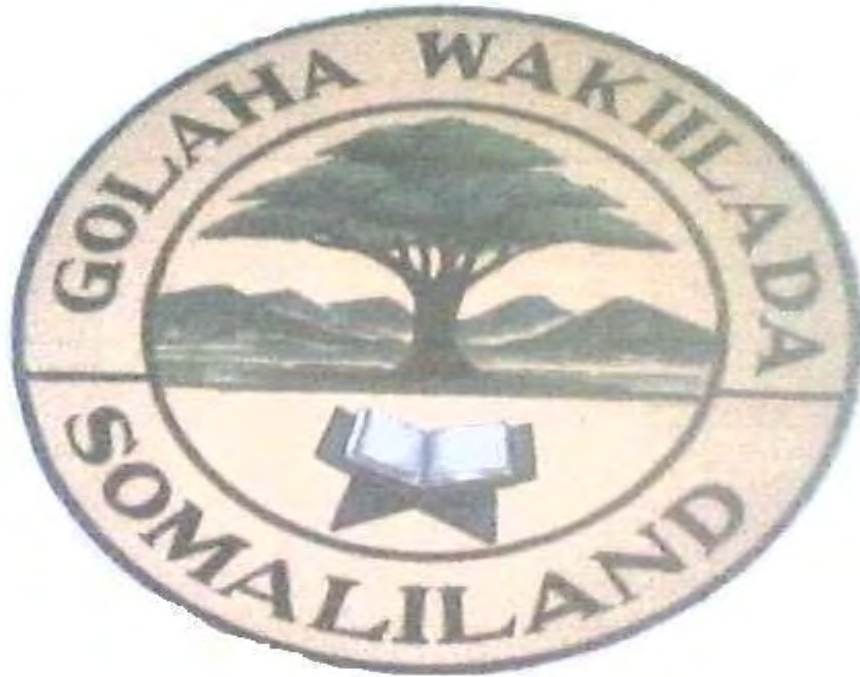

JAMHUURIYADA SOOMALILAND

Golaha wakiilada JSL.

XEERKA WADA MARISTA GAADIIDKA

**QAYTA 1aad QODOBADA GUUD
XEERKA WADA MARISTA GAADIIDKA
QAYTA 1AAD
Qodobada Guud.
Qodobka 1aad
*Xadka Adeegsiga Xeerka:***

Xeerkan iyo wareegtooyinka lagu fulinayo, ee lagu soo saaray si waafaqsan qodobka 113aad, waxa ay maamuli doonaan Wada Marista dadka jidka socda, xoolaha iyo gaadiidka.

**Qodobka 2aad
*Tafsiir***

Xeerkan marka laga hadlayo:

- **Goob dhisme (magaalo)** waxa uu macnaheedu yahay dhismayaal urursan, wadooyin iyo meelaha banaan ee lagu muujiyay magac qaab calaamad ahaana iyada oo ujeedadu tahay in lagu dhaqmo marka lagu soo dhawaado ama la gaadho xadkaasi.
- **Wado** waxa uu macnaheedu yahay jid kasta oo dadweyne oo daamur leh una furan dad weynaha, xoolaha iyo isu socodka gaadiidka; **Wadada iyo Hareeraheeda** waxa ka mid ah wadada laamiga ah, wadada lugta, iyo wadiiqooyinka, IWM.;
- **Dhabo** waxa ay la macno tahay jid dabiici ah oo dhulka ka mid ah caadi ahaan una furan dadweynaha, xoolaha iyo isu socodka gaadiidka;
- **Surin** waxa ay macno heedu tahay jid dabiici ah oo caadi ahaan loogu talo galay in ay adeegsadaan xoolaha iyo kuwa wadaa;
- **laami** waxa uu macnaheedu yahay qaybta ka mid ka ah wado kasta ee caadi ahaan loogu talo galay isu socodka gaadiidka;
- **haad** waxa uu macnaheedu yahay qayb ka mid ah laamiga oo leh balac ku filan si ay u maraan layn baabuur ahi;
- **haadka dadweynaha** waxa uu macnaheedu yahay qaybta ka midka ah wadada, ee ka saraysa oogada wadada, ama si kalaba uga yar, ee ay isticmaalaan dadka lugeynayaa;
- **waddo lugeed** waxa uu macnaheedu yahay qaybta ka midka ah wadada ama laamiga ee ay caadi ahaan adeegsadaan dadka lugaynayaa ama xoolahoodu;

- **Qaybta Dhexe** waxa uu macnaheedu yahay qayta ka midka ah haadka taas oo isu socodka gawaadhidu mamnuuc ka tahay, taas oo kala qaybisa qaybta loogu talo galay isu socodka gawaadhida u socota jiho gaara ama haad;
- **goolad** waxa ay macnaheedu yahay goob wareegsan oo lagu ranjiyeeyay ranji cadaan ah ama oogo dabiici ah oo la dhigay wadada si loo muujiyo badhtamaha isgoyska wadada;
- **Meesha ay ka gudbaan dadweynuhu** waxa ay macnaheedu tahay qaybta ka mid ka ah wadada ee lagu muujiyay calaamadaha ugu haboon, oo loogu talagalay in ay adeegsadaan marka ay ka gudbayaan wadooyinka;
- **qalooc** waxa uu macnaheedu yahay wado dheer ama laami taas oon toos ahayn oo aragtidu ay koobmayso;
- **Laf ama buur** waxa uu macnaheedu yahay wado dheer taas oo aragtidu ay soo koobmaso iyada oo ay is badalayaan heerka tiiradu.

Qodobka 3aad

Shuruudaha, Mabnuucida Iyo Xadidaada La Xidhiidha Isu Socodka Wadooyinka Qaranka

1. Gudoomiyaha Gobolku, isaga oo soo saaraya amar sababaysan, isaga oo eegaya sababo xaga amaanka ah ama caafimaadka bulshada ah ama arimo dhinaca tasiilaadka militariga ah, ama isaga oo tixgalinaya xaalado gaara oo wado kasta oo dawladeed ama dhabo sababa roob ama sabab kaleba darteed, ama isaga oo eegaya sabab kasta oo kale oo la xidhiidha danta guud, waxa uu:
 - a. ku meel gaadh ahaan hakin karaa isticmaalka wadooyinka qaranka ama dhabooyinka dhamaan kuwa adeegsada ama qayb ka mid ah kuwaasi, ama waxa uu ka dhigi karaa adeegsiga gaadiid gaara ah in uu ku soo rogo fasax gaar ahaaneed;
 - b. Waxa uu soo saari karaa shuruudo, mamnuucitaano ama xanibaado, ku meel gaadha ama rasmi ah, oo uu ku sameeyo wado qaran ama dhabo ama qaybo k mid ah, ama qayb gaara oo ka mid ah dadka wadada isticmaala, marka uu u arko lagama maarmaan sababo aad u muhuma oo isu socodka ah awgood ama sabab ah qaabdhismeed gaara oo wadadu ama dhabadu leedahay.
2. Awaamiirtaasi lagu xusay farqada hore waxa lagu ogaysiin doonaa dadweynaha qaab calaamad wado mariseed ah hadii ay ku haboonaatana qaabkii kale oo lagu muujin karo.

3. Qof kasta oo ka soo horjeesta shuruudahaasi, mamnuucyadaasi ama xanibaadahaasi lagu sheegay qodobkani, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 10,000 ilaa 50,000 SL.Shls/=.

Qodobka 4aad
Shuruudaha, Mamnuucyada la Xidhiidha Isu Socodka Wadooyinka
Dawladdaha Hoose.

Duqa caasimadu, isaga oo soo saaraya amar sababaysan, waxa uu sababo la xidhiidha amaanka bulshada ama caafimaadka bulshada ama baahiyo lagama maarmaan ah oo dhinaca militariga ah, ama isaga oo tixgalinaya xaalado gaar ah oo ku saabsan wado dawlad hoose leedahay ama dhabo uu roob ku da'ay ama sababo kalaba, ama sabab kale oo dan guudi ku jirto:

- a. Waxa uu ku meel gaadh ahaan uga hakin karaa isticmaalka wadooyinka dawladaha hoose ama dhabooyinka dhamaan dadka isticmaalaya wadooyinka ama qayb ka mid ah gaadiidka isaga oo u shardinaya fasax gaar ahaaneed in ay helaan;
- b. Waxa uu samayn karaa shuruudo, mamnuucitaano, ama xanibaado, ku meel gaadha ama rasmi ah, isaga oo ku sameynaya wado kasta oo dawlad hoose ama dhabo ama qayb ka mid ah, ama qayb gaar ah oo ka mid ah dadka wadooyinka isticmaala, hadii uu u arko lagama maarmaan baahiyaad xaga isu socodka ah ama sabab qaab dhismeed wado amase dhabo oo gaar ah.

Maamulada dawladaha hoose waxa kale oo ay:

- Ku go'aansan karaan amar uu duqa caasimadu soo saaray, meelaha dhigashada baabuurta loo ogolyahay;
- Qaraar uu soo saaray Golaha Deegaanku, waxa uu la wareegi doonaa maamulka tooska ah ee meelaha dhigashada iyo ilaalinta baabuurta meelaha loogu talo galay dhigashada iyo ilaalinta baabuurta, isaga oo go'aansanaya shuruudaha manfaaqaasi. Goobaha loogu talo galayo dhigashada baabuurta waxa loo qaabayn doonaa si aan loo xanibin isu socodka baabuurta.

Awaamiirta lagu xusay farqadaha sare waxa lagu ogaysiin doonaa dadweynaha qaab ah calaamad wado mariseed iyo meelaha ku haboona qaabkii kale ee lagu muujin karo.

Qof kasta oo ku xadgubda shuruudahani, mamnuucitaanadan ama xanibaadaha la inagu siiyay qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 10,000 ilaa 50,000 SL. Shls/=.

Qodobka 5aad **Xidhida Wadooyinka**

1. Xidhida wadooyinka xataa hadii ay tahay ku meel gaadh ahaan, ee lagu xidho wadada ama qayb ka mid ah wadada iyadoo lagu taagayo dhismayaal ama waxyaabo kale oo xidhaya lama ogolaan doono marka ay xidhayso isu
2. socodka caadiga ah ee wadooyinka ama ay yaraynaso aragtida, hadii ayna dhismayaashaasi lagama maarmaan u ahayn xaaladaha degdega ah.
3. Xidhida wadooyinka lagu xidho gawaadhi, cariishyo, buulal ama boodhadhka ganacsiga ama ciyaaraha ama diinta ama munaasibadaha dhaqanka, waxa loo ogolaan karaa si caadi ah meelaha isu socodka baabuurtu aanu aad u farabadnayn, iyada oo ay shardi tahay in in dhismayaashaasi aysan carqaladayn isu socodka isla markaana uu masaafu ku filan siiyay dadka soconaya.
4. Haadka dadweynaha iyo wadada cagta waxa la xidhi karaa oo kali ah xad ah ilaa sadded meelood laba meelood oo ka mid ah balacooda iyada oo shardi tahay in badka soo hadhay ay ku filantahay dadka lugeynaya.

Qodobka 6aad **Shaqada iyo Waxyaabaha La Dhigo Wadada**

Qof kasta oo wadada shaqo ka wada ama dhiga walax wado waxa uu:

- a) Marka uu hawl ka wado ama uu walax dhigayo, waxa uu qaadi doonaa talaabooyinka lagama maarmaanka u ah si uu u hubiyo isu socodka gaadiidka iyo badbaadada isu gudubka;
- b) Waxa uu ku waageeri doonaa godadka uu qodo ama hawsha kale ee u socota calaamado si fiican loo arki karo **(Calaamadaha Wadada Lagu Xidho)**;
- c) Hadii uu xidhayo ama uu leexinayo, isu socodka qayb ahaan, ama gabi ahaanba, waxa uu dhigi doonaa tiro ku filan oo isugu jira walxo cadaan iyo casaana si gudub ah la isugu raaciyay wadada **(Calaamadaha Wadada Lagu Xidho ee Aragtida Celiya)**;
- d) Waxa uu ku xidhi doonaa laydh casaana wadada oo si joogto ah u baxaya (shidmaya) waqtiyada habeenkii si shaqo kasta, god kasta, ama alaabo la dhigayba, ama calaamadaha wadada lagu xidhay, iyo waxyaabaha waageeray oo si uun u xanibaya sida ay doontaba ha ahaatee qayb ka mid ah wadada taas oo laga arkayo masaafu muuqata;
- e) Waxa uu dhigi doonaa calaamad muujinasa **(Hawl baa ka socota)** labada dhinacba meel u dhaw halka shaqadu ka socoto ama uu wax dhigay;

- f) Shaqada waxa uu wadi doonaa sida ugu dagdagsan ee ugu suurto gashan maalmaha shaqada iyo saacada caadiga ee joogtada ah, hadii aysan sidaasi ka hor imaanin sabab la xidhidha quwad ka baxsani;
- g) Wuxuu dhulka ku soo celin doonaa xaaladiisii hore waxanu meesha ka saari doonaa dhismayaasha iyo waxyaabaha kale ee uu ka dul dhisay maadaama baahidii loo qabay aysan jirin.

Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa xadhig gaadhaya shan iyo affartan cisho ama ganaax ka bilaabma 10,000 ilaa 200,000 SI.Shls/=.

Qodobka 7aad **Ku Tartanka Wadooyinka**

1. Tartanka la tartansiiyo xoolaha, ama gaadiidka ay xooluhu jiidaan ama gawaadhida, ama mootooyinka, waxa ay ka dhici karaan wadooyinka dadweynaha ama meelaha dadweynaha iyada oo looga qaadano fasax uu bixiyo Gudoomiyaha Degmada, tartanka lagu qabanayo hadii dhulka la dhex marayaa uu yahay in ka badan hal dagmo oo isu gobola, fasaxaasi waxa bixin doona Gudoomiyaha Gobolka ama Wasiirka Arimaha Gudaha, kolba xaaladu sida ay tahay.
2. Tartanka baaskilladuhu uma baahna wax fasaxa, laakiin dadka qabanqaabinayaa waxa ay ogaysiin doonaan madaxda sare ku xusan ugu yaraan saddex cisho ka hor maalinta tartankaasi uu dhacayo madaxdaasina waxa ay wax ka badali karaan wadada kolba sida ay ula haboonaato iyaga oo eegaya sababo xaga amaanka bulshada ah.
3. Xaalad kasta, madaxda awooda u lihi waxa ay ogaysiin hore oo tartankaasi ah siin doonaan maamulada dawladaha hoose ee ay ku yaalaan wadooyinka tartankaasi ka dhacayo.
4. Qabanqaabiye kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 10,000 ilaa 50,000 SI.Shls/= . Hadii uu yahay tartan dhexmaray xoolo, ama gaadiid ay xoolo jiidaan ama baaskiilado; hadii uu yahay tartan dhexmaray gawaadhi waxa lagu ganaaxi doonaa xadhig gaadhaya shan iyo affartan cisho ama ganaax ka bilaabma 10,000/= ilaa 200,000 SI.Shls/=.

Qodobka 8aad

Xamuulka aan Caadiga ahayn iyo Gawaadhida Noocyada Gaarka ah]

1. Rarida xamuulka aan qaybsamayn kuwaas oo culayskoodu ka yaryahay xadkii loogu talo galay ee leh jiritaan gaar ah ee dul maraya wadooyinka ama gaadhiga, waxa fasax siin kara Gudoomiyaha Degmada, ama hadii rarkaasi ay dhex

marayaan in ka badan hal degmo waxa bixin doona Gudoomiyaha Gobolka, fasaxa caynkaasi ah waxa loo shardiyi doonaa gudi farsamo oo shaqadoodu tahay dayac tirka wadada waana ay bixin karaan iyada oo ay shardi tahay ilaalinta iyo dhawrida oogada wadada iyo xasilaada rarku.

2. Fasaxaasi xaga hore lagu xusay waxa kale oo uu ina tusi doonaa xadaynta ugu haboon iyo shuruudaha la ilaalinayo si loo hubiyo badbaadada socdaalka waxana ay habayn doonaan wixii magdhaw ah oo la siin doono hadii ay dhacdo gooyo aan caadi ahayn oo ku dhacay wadada ama haadka.
3. Qof kasta oo wado mariya rar aan caadi ahayn ama isticmaal gaadhiyeed oo nooc gaar ah isaga oon haysan fasaxa looga baahanyahay, ama aan ku dhaqmin xadidaada iyo shuruudaha lagu bixiyay fasaxaasi, waxana lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 40,000 ilaa 100,000 SI.Shls/= Waxana uu bixin doonaa magdhawga lagu hagaajin doono wadada iyada oo loo eegayo labada farqadood ee hore.
4. Qof kasta oo gaadhi kaxeeya isaga oon haysan fasaxa loo jideeyay waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 20,000 ilaa 50,000 SI.Shls/=.

Qodobka 9aad

Xayaysiisyada, Boodhadhka iyo Qaababka kale ee Xayaysiinta Walxaha Ifahaya

1. Adeegsiga isticmaalka, boodhadhka, ama qaababka kale ee xayaysiis, iyo walxaha ifa ee ka dhex muuqda baabuurta maraysa wadooyinka, ama hadii sabab ah meesha ay ku yaalaan, ama noocooda, qaabkooda, midabkooda, ama meesha ay ku yaalaanba ula ekoonaadaan Wasiirka Hawlaha Guud iyo Xidhiidhka, ama la noqoto Duqa Caasimada marka ay wadada iska leeyihiin maamul dawlad hoose, lagu khaldayo calaamadaha wadooyinka, ama sabababaya calaamadaha wadooyinka ama laydhka in la isku khaldo, waala mamnuuci doonaa.
2. Laydhka widhwidhaya sidoo kale waa la mamnuuci doonaa, Gaadhina laguma dhajin karo xayaysiis ifaya oo ka kooban laydh widhwidhaya ama muuq soo celiye kaas oo lagu khaldayo laydhka calaamada u ah Wado marista.
3. Oogada boodhku iyo siyaabaha kale ee la ogolyahay xayaysiintu kama badan karaan lix mitir oo affar jibaaran. Meelaha ka baxsan goobaha dhismaha (magaalooyinka), boodhadhka noocaas ahi ama nidaamyada kale xayaysiintu waxa lagu taagi doonaa in u jirta masaafo aan ka yarayn 200 mitir calaamad kasta oo wado mariseed ama in aan ka yarayn saddex mitir cidhifka laamida.
4. Boodhadhka iyo noocyada kale ee xayaysiis een waafaqsanayn shuruudaha qodobkani waa uu fujin doonaa qofkii fasaxa haystay isaga oo isticmaalaya

kharashkiisa, waxanu ku fukin doonaa waqtiga ay siiyeen Hay'ada Wadooyinku waqtigaasi sinaba ugama badan karo shan iyo toban cisho.

5. Hadii ka dib, dhicida waqtigii la soo siiyay, boodhadhka noocaasi ah ama nidaamyada kale ee xayaysiisyada aan la fujin, waxana fujin doona Hay'ada Wadooyinka iyaga oo isticmaalaya kharashka qofka fasaxa u hastay.
6. Qof kasta oo wado dhiga boodh, ama nooc kale oo xayaysiis isaga oon fasax haysan, ama ku guul daraysta in uu buuxiyo farqadaha kale ee qodobkani, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 20,000 ilaa 60,000 SI.Shls/=.

PART II
Calaamadaha Wada-Marista
Qodobka 10aad
Calaamadaha Wada-Marista

1. Calaamadaha wadooyinka ayaa lagu taagi doonaa wadada ama meelaha u dhaw si ay u bixiyaan digniino, mamnuucitaano ama xog.
2. Qaranka iyo dawladaha hoose waxa ay dhigi doonaan calaamadaha wadooyinka ee wada digniinaha ama mamnucyada iyo hadii ay u arkaan lagama maarmaan, si ay u gudbiyaan warbixin, si loogu dhigo wadooyinka ay maamul ahaan hoos yimaadaan.
3. Waa masuuliyada maamulka Dawlada hoose in ay dhigaan goobaha dhismayaasha leh (magaalooyinka) calaamadaha wada marista astaan muujinasa magaca goobta.
4. Calaamadaha wado marista waxa lagu ilaalin doonaa xaalada ugu wanaagsan, hadii ay haboonaatana, aaladaha muuqa soo celiya ayaa lagu xidhi doonaa.

Qodobka 11aad
Calaamadaha Laamiga

1. Dawlada dhexe iyo dawladaha hoose ayaa, iyaga oo adeegsanaya kharashkooda, waxa ay ku calaamin doonaan wadada xariijimo dherer iyo gudub ah iyo calaamado kale.
2. Haadadka wado-marista waxa lagu qaybin doonaa layman sagbad ah oo dhereran ayaa lagu samayn doonaa kuwaasi oon is jiidhayn. Uma banaana gawaadhidu in ay laymankaasi ka gudbaan. Laamiga waxa lagu calaamin doonaa layman dherer ah kuwaas oo fidsan ilaa iyo cidhifka laamiga.

3. Laymankaasi dherersani ee ku yaala badhtamaha wado lugeedu waxa ay xadidi doonaan laymanka sagbada ah ee wado cageedu u qaybsantahay. Meelaha ay laymankaasi ay sagbad yihiin, baabuurta isdhaafkoodu waa la mamnuuci doonaa, hadii ay go'anyihiina isdhaafka waa la ogolyahay.
4. Laymanka gudubka ahi waxa ay noqon karaan qaar sagbada ama go'an.
5. Baabuurta socotaa kama gudbi karaan laymanka gudubka ah ee shagbada ah iyada oo ay shardi tahay in ay yeeshaan calaamada seynyaalaha ee joogsiga.
6. Meelaha dadku ka gudbaan waxa lagu muujin doonaa calaamdo gudub ah oo kala go'goan oo sida calaamada dameer farawga ah (zebra crossings).
7. Laymanka muujinaya meelaha dadweynahu ka gudbaan waxa ay noqon karaan qaar sagbad ah hadii mid ka mid ah laymankaasi uu sidoo kale muujinayo goobta wadayaashu ay joogsan doonaan ee senyaalaha joogsigu ku yaalo.
8. Laynka tilmaamaha ahi ama walxaha kale, ha noqdaan qaar dherar ah ama is gudub ah, waxa loo tixgalin doonaa layn adke ah.
9. Calaamadaha kale ayaa loo adeegsan doonaa ujeedada ah in la inagu tuso jihada socodka, meelaha wado marista laga mamnuucay, meelaha loo diidanyahay baabuurta, goobaha basasku ku hakadaan, meelaha dhigashada baabuurta (parking), ogaysiisyada, ama wixii kale ee leh ujeedo la mid ah. Waxyaabaha muuqa soo celiya ayaa lagu rakibi doonaa calaamadaha haadka baabuurta.
10. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya sida ay muujinayaan calaamadaha wado maristu waxa lagu ganaaxi doonaa, hadii ficilkaasi uusan kaynsanayn danbi ka culus, ganaax dhan 5000 to 25,000 SL.Shls/=.

Qodobka 12aad

Wado Marista waxa Habayn Doona Saraakiisha Booliska

1. Calaamadaha saraakiisha booliiska ee habaynaya wado maristu waxa ay noqon doonaan sidan soo socota:
 - a. labada gacmood oo si quman oo dherar ah loo kala bixiyo, oo la siman
 - a. jihada wada marista, si loo joojiyo socodka baabuurta;
 - b. labada gacmood oo si siman loo kala bixiyo jihada socodka baabuurta, si
 - a. loo ogolaado isu socodka baabuurta;
 - c. Hal gacan oo la kala bixiyo si siman iyada oo gacanta hore la ruxayo, si
 - a. loo muujiyo wada marista taxadarku ku jiro iyo xawaare hooseeya in looga baahanyahay haadka, la siman gacanta la kala bixiyay.

2. Saraakiisha booliisku, si ay u fududeeyaan isu socodka baabuurta, waxa ay amri karaan in baabuurta lagu kaxeeyo xawaare sareeya meelaha ay gawaadhidaasi ay istaagi karaan ama ay leexin karaan baabuurta jiho cayiman ka imasa.
3. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya seenyaalaha saraakiisha booliiska ee xukuma isu socodka baabuurta, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5000 ila 25,000 SL.Shls/=.
4. Hadii wadaha baabuur aanu istaagin, isaga oon ixtiraamin seenyaalaha sidaasi muujinaya ee uu sameeyay sargaalka bilayska ka midka ahi, ganaaxaasi waxa uu noqon doonaa mid ka bilaabma 5000 ilaa 30,000 SL.Shls/=.

Qodobka 13

Mamnuucida Adeegsiga Calaamada Ka Duwan Kuwa Uu Sharci Jideeyay

Adeegsiga calaamada, ka duwan kuwa uu sharciga wado maristu jideeyay ama si xun u adeegsiga calaamadahaasi waa mamnuuc.

QAYBTA III

Gaadiidka

CUTUBKA I

Qeexitaanka iyo Kala Saarida Gaadiidka

Qodobka 14

Qeexitaanka Gaadiidka

Ujeedada xeerkani, (gaadiid) waxa uu la macno yahay mishiin uu qof wado oo wareegaya wadooyinka, oo ayna ku jirin mishiinada aan mishiin ahaan is wadin ee loogu talo galay in ay adeegsadaan caruurta iyo dadka curyaamiinta ahi.

Qodobka 15

Kala Saarida Gaadiidka.

Gaadiidka waxaa ka mid ah:

- a. **gaadiidka gacanta lagu kaxeeyo;**
- b. **gaadiidka xoolaha lagu jiido;**
- c. **baaskiilada saddex shaaglayda ah;**
- d. **Baaskiiladaha iyo mootooyinka saddexda shaag leh;**
- e. **Mootooyinka;**
- f. **Baabuurta;**
- g. **Tareenlayaasha;**
- h. **Baabuurta beeraha.**

Qodobka 16

Gaadiidka Gacanta Lagu Kaxeeyo Iyo Kuwa Xoolaha Lagu Jiido

Gaadiidka gacanta lagu kaxeeyo ama xoolaha lagu jiido waxa ku jiri doona:

- a. **gaadiidka loo sameeyay asal ahaan in lagu guro rakaabka;**

- b. gaadiidka asal ahaan loo sameeyay in lagu guro badeecadaha;
- c. gaadhi dameerka asal ahaan loogu talo galay in loo adeegsado beeraha;

Qodobka 17aad
Baaskiilka Saddexda Shaag leh

Baaskiilka Saddexda Shaag lehi waa gaadiid leh laba ama saddex shaag oo uu wado qof isaga oo adeegsanaya beydal ama wax la mid ah.

Qodobka 18aad
Mootada iyo Saddex Shaaglayda

Mootadu iyo mootada saddexda shaag lihi waa gaadiid si farsamo ahaana u socda oo leh labo ama saddex shaag iyo:

- a. Mug dhululubo injiin oon ka badnayn 50 centimitir oo affar jibaaran;
- b. Awood minqiyaas ahaan injiin (horse-power) oon ka badnayn 1.50 HP;
- c. Culays ingiin oon ka badanayn 16kgs;
- d. Xawaare wadada siman oon ka badnayn 50kms saacadiiba;

Hadii gaadiidkaasi ay ka Bataan xadka loo jideeyay iyaga oo leh astaamaha farsamo ee aynu kor ku soo xusay, waxa loo tixgalin doonaa mooto.

Qodobka 19aad
Mootooyinka

Mootooyinku waa gadiid farsamo ahaan is wada oo leh saddex ama laba shaag, iyo ingiin mugiisu dhan yahay 50 cm oo afar jibaaran. Waxana ka mid noqon doona:

- a. mootooyinka iyo mootooyinka yar yar leh saddex ama laba shaag, ee loogu talo galay in lagu qaado rakaabka;
- b. mootada saddex shaaglayda ah ee loogu talo galay in lagu guro alaabta;
- c. Mootooyinka yar yar nooceda lagu guro rakaabka iyo alaabtaba.

Qodobka 20aad
Gawaadhida

Gawaadhidu waa gaadiid ingiin wado oo ugu yaraan leh affar taayir waxana ku jiri doona:

- a) *Gawaadhida yar yar*: gaadiidka loo sameeyay in lagu qaado rakaabka oo Leh qaad kuraaseed oon ka badnayn sagaal qof marka laga reebo wadaha;
- b) *Basaska*: waa gaadiidka loo sameeyay in lagu qaado rakaab oo leh culays Qaad oo ka badan sagaal rakaaba oo aanu ku jirin waduhu;

b) *Gawaadhida waawayn*: baabuurta gaar ahaan loo sameeyay in lagu qaado

Alaabta iyo kuwa loogu talo galay in lagu qaado badeecad gaar ah.

Baabuurta si gaar ah loogu habeeyay qalab u gaar ah.

Baabuurta gaarka ah waa kuwa loogu talo galay ujeedada gaarka ah, laguna xidhay qalab gaar ah qolofkiisa ah (wiishashka wareega, kuwa dabka, iwm), gawaadhida lagu qaado xamuul gaar ah waa kuwa loo sameeyay in lagu qaado rakaabka marka ay jiraan duruufo gaar ahi ama badeecado gaar ah, laguna rakibay qalabkii ku haboonaa ujeedadaasi (kuwa gargaarka degdega ah iyo kuwa talaagadaha leh, iwm.);

d) *Baabuurta*: gawaadhida loogu talo galay rakaabka iyo badeecadaha;

e) *Baabuurta qalabka gaar ka ahi ku rakibanyahay*: gawaadhida ka kooban buudhi iyo jiidde.

Qodobka 21aad Tareenlayaasha

1. Tareenluhu waa gaadhi aan mishiin wadin oo uu jiido gaadhi. Tareenlayaasha waxaa ku jira:
 - a. Tareenlayaasha lagu guro rakaabka;
 - b. Tareenlayaasha lagu guro badeecada;
 - c. Tareenlayaasha lagu guro labadaba (rakaabka iyo badeecada).
2. Buudhiga aan ka badnayn labada shaag ee lagu qaado shandadaha, qalabka iyo alaabaha la mid ka ah, waxa loo qaadan doonaa qayb muhim ah oo ka mid ka ah gaadhiga la jiidayo.

Qodobka 22aad Gawaadhida Beeraha

Gawaadhida beeraha waxa ka mid ah:

- a. Cagafyada beeraha;
- b. Mishiinada la qaadan karo ee loo adeegsado ujeedada beeraha;
- c. Gawaadhida beeraha.

Qodobka 22aad Gawaadhida Loogu Talo Galay Dhismayaasha Wadooyinka

Gawaadhida loo isticmaalo dhismayaasha wadooyinka waxa ku jiri doona: tareenlayaasha iyo kuwa ku shaqeeya uumiga ee loo adeegsado ujeedooyinka ah dhismaha, dayactirka iyo kabkabka wadooyinka, ama shaqo kale.

CUTUBKA II

Qodobada Guud ee loo Adeegsado Dhamaan Noocyada Gaadiidka Qodobka 24aad Xadidaada Baaxada

1. Balaca guud ee gaadhina iyo xamuulka uu qaadayaaba kama badan karaan 2.50 Mitir. dherarka guud ee gaadhigu iyo culayska uu sidaana kama badan karaan 4 mitir.
2. Balaca guud, ee ay ku jiraan qacaayaduhu kama badan karaan lix mitir marka laga hadlayo gawaadhisa leh affarta taayir, ama 11 mitir marka laga hadlayo lix taayirlaha. Balac guud oo dhan 11 mitir ayaa loo ogolaan
3. doonaa basaska affarta shaag leh balaca guud ee tareelayaasha kama badan karaan 6 mitir marka laga hadlayo kuwa labada taayir leh, 7.50 mitir ayaa loo ogolyahay tareenlayaasha affarta taayir leh, iyo 8 mitir oo loo ogolyahay tareenlayaasha leh lix ama in ka badan oo taayiro ah. dherarka guud ee gaadhiga is jiidka ah (buudhiga iyo ka jiidaya) sinaba ugama badan karo 18 mitir. Buudhiyo dheeraada iyo waxyaabaha kale ee ku xidhan laguma rakibi karo dhinacyada baabuurka.
4. Farqadaha qodobkani hore laguma adeegsan karo gawaadhida loo adeegsado dhismayaasha wadooyinka, iyo baabuurta ay xooluhu jiidaan ee ayna ku xidhnayn caleemaha dhoobada ka reebaa.
5. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ciqaabi doonaa ganaax ka bilaabmaya 30,000 ilaa 200,000 SL. Shls/=.

Qodobka 25aad Xadidaada Xamuulka

1. Buudhiga la jiidayo ee gaadhigu, oo uu ku jiro culaska gaadhigu marka uu socdo iyo xamuulkiisuba, kama badan karaan culayska guud ee lagu xusay buuga diwaangalinta ee gaadhigaasi loo soo saaray.
2. Marka laga tago siyaabaha kale ee sharci jideeyo, qof kasta gaadhi saara culays ka badan xadkii loo ogolaa ee qodobkani, waxa lagu ciqaabi doonaa ganaax ka bilaabma 10,000 ilaa 100,000/=.

Qodobka 26aad Taarikada Gaarka ah ee Gawaadhida iyo Basaska

1. Mulkiilayaasha gawaadhida ama basaska waxa ay ku dhajin doonaan meel muuqata oo dhinaca bidixda ah ee gaadhiga taariko ina tusasa faahfaahintan soo socota: magaca mulkiilaha, lambarka taarikada iyo baaxada gaadhiga.
2. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya in uu waafaqo farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5,000 ilaa 30,000 SL. Shls/=.

Qodobka 27aad
Gawaadhida La Jiido

1. Gaadhina ma jiidi karo wax ka badan hal gaadhi isla waqti kaliya.
2. Gaaadhigu waxa uu jiidi karaa gaadhi kale oo ka duwan tareenlaha kaliya marka gaadhigaasi la jiidayaa aanu socon taas oo ay keentay cilad ama iyada oo ay ka maqanyihiin qaybo muhim ahi.
3. Kaawaha isu xidha tareenlaha iyo gaadhiga la jiidayaa iyo gaadhiga wax jiidayaa, iyo sidoo kale qodobada la ilaalinayo iyo taxadarka la qaadanayo hadii khatari timaado waxa ay noqon doonaan qaar aan khatar galinayn badbaada isu socodka.
4. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5000 ilaa 30,000 SL. Shls/=.

QAYBTA IV

Gaadiidka ay Xooluhu Jiidaan iyo Baaskiiladaha Saddexda Shaagleyda
Qodobka 28aad
Biriiga Gaadiidka Ay Xooluhu Jiidaan

1. Gaadiidka ay xooluhu jiidaan waxa lagu qalabayn doonaa biriig ku haboon oo shaqaynaya si dhibyar oo dhakhso ahna loo adeegsan doonno duruuf kasta oo jirta.
2. Biriiga aan ku shaqaynayn oogada wadada waa la mamnuuci doonaa.
3. Qof kasta oo xadgudba farqadaha qodobkani waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax gaadhaya 5000 ilaa 25,000 SL. Shls/=.

Qodobka 28aad
Laydhka Gaadiidka ay Xooluhu Jiidaan:

1. Gaadiidka ay xooluhu jiidaan waxa lagu xidhi doonaa laba laydh oo hore oo cadaana iyo laba danbe oo casaan ah, waxa kale oo ay lahaan doonaan mid ama laba muuqaal soo celiye oo xaga danbe ku yaala.
2. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi ay xoolo jiidaan oon lahayn laydhka loogu talo galay iyo muuq soo celiye waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5000 ilaa 25,000 SL. Shls/=.

Qodobka 30aad
Taarikada Gaadiidka ay Xooluhu Jiidaan

1. Gaadiid kasta oo ay xoolo jiidaan waxa uu lahaan doonaa taariko leh lambar taxane ah iyo magaca dawlada hoose ama degmada, laga diwaangaliyay gaadiidkaasi.
2. Taarikadaasi waxa la siin doonaa laguna rakibi doonaa gaadhiga waxana ku xidhi doona dawlada hoose, hadii gaadiidkaasi dhex socdo hal maamul in ka badana gudoomiyaha degmada.
3. Qof kasta oo kaxeeya gaadiid ay xoolo jiidaan oon lahayn taarikada looga baahanyahay waxa lagu ciqaabi doonaa ganaax ka bilaabma 20,000 ilaa 60,000 SL. Shls/=.
4. Qof kasta oo sifo sharciga garab marsan ku soo saara ama iibiya Taarikada lambarka gaadiidka ay xooluhu jiidaan, ama adeegsada taariko sifo sharci daro ah lagu sameeyay waxa uu, hadii sharcigu uusan u aqoonsanayn gaf ka wayn, lagu ciqaabi doonaa xadhig dhan ilaa hal bil iyo ganaax ka bilaabma 20,000 ilaa 100,000 SL. Shls/=.

Qodobka 31aad
Saddex Shaaglayda: Biriiga, Hoonka iyo Laydhka

1. Saddex shaaglayda waxa lagu qalabayn doonaa taayiro iyo:
 - a) Laba biriig oo kala duwan oo midi ku shaqo leeyahay taarida hore iyo mid ku shaqo leh taayirada danbe;
 - b) Hoon bixiya digniin maqala marka lagu soo dhawaado.
 - c) Laydh cadaana ama huruuda oo xaga hore ku xidhan iyo mid casaana oo ku xidhan xaga danbe ama muuq soo celiye xaga danbe eegaya.
2. Nuqdadaha farqadani b) iyo c) ee sare looma adeegsan doono saddex shaaglayda tartanka ku jirta.
3. Qof kasta oo kaxeeya saddex shaaglay bilaa taayiro ah ama aan lahayn biriig, hoon ama laydh kuwaas oon waafaqsanayn farqadaha qodobkani, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan 5000 ilaa 25,000 SL. SHls/=.

QAYBTA V
Gawaadhida, Tareenlayaasha iyo Mootooyinka
CUTUBKA I
Qalabka Gawaadhida, Tareenlayaasha iyo Mootooyinka
Qodobka 32aad
Gawaadhida: Biriigooda.

1. Gaadhi kasta waxa lagu qalabayn doonaa:
 - a. Biriig shaqaynaya kaas oo ka hawl galaya taayirada gaadhiga dhamaantood, taas oo loo sameeyay in marka la adeegsado xawaaruhu is dhimo isla markaana baabuurka ku joojiyaan masaafo macquula, iyada oon loo eegayn xaaladaha iyo culayska saaran ama tiirada wadada;
 - b. Biriiga Xaraynta kaas oo loo farsameeyay in ay ka hortagaan in taayiradu ay wareegaan marka gaadhiga laga tago iyada oon cidi dhex joogin, xataa wadada daadaga ah.
2. Marka laga hadlayo gawaadhida jiidaya tareenlaha ee loo sameeyay in lagu qaado rakaabka, ama hadii culayka buudhigu ee tareenluhu ka bato 35 sql, biriiga ka shaqaynayaa waxa uu noqon doonaa mid joogto ah oo is wada.
3. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi bilaa biriiga ama xaalada biriigiisu aysan waafaqsanayn farqadaha qodobkani, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan 40,000 ilaa 100,000 SL. Shls/=.

Qodobka 33aad
Tareenlayaasha: Biriigooda

1. Dhamaan tareenlayaasha culayska buudhigoodu ka bato 750 kgs culays ahaan, waxa lagu xidhi doonaa biriig shaqaynaya kaas oo ka shaqaynaya dhamaan taayirada gaadhiga.
2. Tareenle kasta oo uu gaadhi jiidayo kaas oo loo sameeyay in lagu guro dad iyo badeecad waxa lagu xidhi doonaa biriig shaqaynaya oo loo sameeyay in ay ka hortagaan in taayiradu in ay wareegaan marka gaadhiga aan la wadin ama isaga oo bilaa cida laga dego xataa hadii uu yaalo wado daadaga.
3. Tareenle kasta oo loo sameeyay in lagu qaado rakaab waxa lagu xidhi doonaa biriig si joogto ah oo xidhiidha u shaqaynaya, oo joojin kara tareenlaha hadii ay dhacda in go'o xadhig kaawaha xidhiidhinaya buudhiga iyo tareenluhu.
4. Tareenle kasta waxa lagu xidhi doonaa xadhig kaawe waxana lagu xidhi doonaa gaadhiga wax jiidaya kaas oo silsilada isu xidha u noqon doona badbaado oo leh

xoog iyo dhumuc taas oo lagu hubinayo in ay si fiican u shaqaynaso silsilada lafteedu.

5. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi jiidaya buudhi oon lahayn biriiga looga baahanyahay ama biriigiisu aanu la jaanqaadi karin farqadaha qodobkani, waxa lagu ciqaabi doonaa ganaax ka bilaabma 20,000 ilaa 60,000 SL. Shls/=.

Qodobka 34aad
Mootooyinka iyo Saddex Shaaglayda
Biriigooda

1. Mooto kasta ama mooto laba shaagleyda ahi waxa ay yeelan doontaa laba biriig oo kala duwan, mid qabanaya xaga hore iyo mid qabanaya kuwa danbe.
2. Hadii ay wax jiidaso, biriigyadaasi looga baahanyahay waa inuu sidoo kale qaban karaa waxa ay jiidaso.
3. Dhamaan mootooyinka saddexda shaagleyda ah waxa lagu xidhi doonaa laba biriig oo kala gaar ah, kuwaas oo qaban kara dhamaan taayirada gaadhiga.
4. Biriigyadaasi waxa loo qaabayn doonaa in isticmaalkoodu uu keeno in uu gaadhigu ku istaago masaafu macquula.
5. Baabuurta lagu xusay farqani saddexaad ee qodobkani waxa lagu qalabayn doonaa biriiga xareynta (joogsiga) kuwaas oo loo qaabeeyay in ay ka hortagi karaan taayiradu in ay wareegaan marka gaadhiga laga tago iyada oo aysan cidi la joogin xataa wadada daadaga ah.
6. Qof kasta oo kaxeeya mooto ama saddex shaagalay taas oon lahayn biriigyada loogu talo galay ama biriigyo aan la jaanqaadi karin farqadaha qodobkani, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabmaya 20,000 ilaa 60,000 SL. SHls/=.

Qodobka 35aad
Laydhka

1. Gaadhi kasta, saddex shaaglay kasta ama mooto kasta waxa ay lahaan doonaan laydh huruuda ama cadaana oo xaga hore ah, iyo laydh cas oo xaga danbe kaga yaala. Tareenle kastaa waxa uu lahaan doonaa muuq celiye cadaana oo xaga hore kaga yaala iyo mid casaana oo xaga danbe ah.
2. Gaadhi kasta oo noocan ahi waxa kale oo uu yeelan doonaa muuq celiye casaana oo xaga danbe kaga yaala.
3. Gaadhi kastaa ama mooto kastaa waxa ay lahaan doonaan laydh wayn kaas oo sii daynaya falaadho cadaana ama huruuda oo leh mug balaadhan oo muuq baahiye, kaas oo xaga hore ifinaya lana naaquso marka ay baabuurtu
4. ka hor timaado. Baabuutani waxa kale oo ay lahaan doonaan laydh cadaan xiga kaas oo muujinaya in gaadhigu dib u baxayo.

5. Mootooyinku waxa ay lahaan doonaan laydh naaqusa oo xaga hore ku yaala.
6. Gaadhi kasta, mooto kasta ama tareenle kastaa waxa uu lahaan doonaa laydh casaana oo joojinaya oo xaga danbe eegaya oo shidma marka waduhu biriiga qabto.
7. Baabuurta uu balacoodu ka duwanyahay waxa ay lahaan doonaan ifiye xaga hore kaga yaala tareenlayaasha balacoodu goonida yahayna waxa ay lahaan doonaan laydh xaga danbe ku yaala oo casaana oo ifahaya.
8. Tareenlayaashu waxa kale oo ay lahaan doonaan muuq soo celiye hurdi ah.
9. Taarikada lambarka xaga danbe waxa lagu ifin doonaa laydh cadaana.
10. Gaadhi kasta oo jiidaya gaadhi waxa uu lahaan doonaa seenyaale casaana oo ka kooban walax labajibaarane ah oo cabirkeedu yahay 20 centimitir dhinac walba ama laba jibaarane cabirkiisu yahay 20 cm oo affar jibaaran, oo xaga hore oo kali ah ifinaya, oo ay oogadiisuna wax laga dhex arki karo, iyo saddex geesle hurdi ah oo ku yaala oogo buluug madaw xiga ah, saddex geeskahaasi oo cabirkiisu yahay 16 cm dhinac walba.
11. Calaamadaasi waxa lagu xidhi doonaa si barbar ah dhexda baabuurka la jiidayo, umana jiri karo in ka badan 25 centimitir dherarka cabirka guud ee gaadhiga.
12. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi aan lahayn qalabkaasi la waajibiyay oo seenyaalahiisa iyo laydhkiisaba la arkayo, ama seenyaale iyo laydh aan waafaqsanayn farqadaha qodobkani, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5000 ilaa 30,000 SL. Shls.

Qodobka 36aad
Hoonka

1. Gaadhi kasta, mooto kasta ama baaskiilad kasta waxa lagu xidhi doonaa qalab awood u leh in uu bixiyo digniino marka loo soo dhawaado.
2. Digniin dheeraad ah waxa adeegsan doona baabuurta dabdamiska, ambalaasyada ujeedooyin dhinaca booliiska ah awgeed.
3. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi kaas oo aysan ku xidhnayn qalabkaa digniinta ee aynu soo sheegnay, ama ay ku xidhantahay qalab digniineed oon waafaqsanayn farqadaha qodobkani, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5000 ilaa 25,000 SL. Shls/=.

Qodobka 37aad
Soo Saarida Qiiqa iyo Qaaca

1. Gaadhi kasta waxa lagu xidhi doonaa qalab ku haboon si ay u xakameeyaan mishiinku gubida uu ku samaynayo shidaalka iyo saliidaha iyo xaydhaha,

ujeedada ah in laga hortago soo saarida qaaca dheeraadka ah ama qiiqa ama qaac muuqda oo ka yimaada burmada.

2. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan 5000 ilaa 25,000/ SL.Shls/=.

Qodobka 38aad

Cod Naaqusayaasha- Qalabka Dib u Bixida iyo kan Joogsiga

1. Gaadhi kasta, mooto kasta ama baaskiilad kasta waxa lagu xidhi doonaa qalab awood u leh kuna filan in ay dhimaan guuxa uu mishiinku sameeyo.
2. Gaadhi kasta, kaas oo ka bata 350 kgs. Culays ahaan marka uuna xamuul sidin waxa lagu xidhi doonaa geerasha dib u bixitaanka.
3. Gaadhi kasta ama tareenle kasta kaas oo kabata 35 sqs. Culays ahaan waxa lagu xoogin doonaa xamuul culus waxa lagu qalabayn doonaa hingisyo (wedges) oo loo adeegsan doono ujeedada ah in ay ka ilaaliyaan taayirada wareega hadiiba uu biriigu shaqayn waayo.
4. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi aan ku qalabaysnayn cod naaquse ama cod naaqusihiisu uusan la socon karin farqadaha qodobkani, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5000 ilaa 25,000 SL. SHls/=.
5. Qof kasta oo kaxeeya mid ka mid ah gawaadhida lagu xusay farqadaha labaad ama sadexaad ee qodobkani, oon gaadhigaasina lagu xidhin hingisyo (wedges), waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5000 ilaa 25,000 SL. SHls/=..

Qodobka 39aad

Aragtida

1. Gaadhi kasta, ama mooto yar kasta waxa loo qaabayn doonaa loona samayn doonaa in waduhu uu mar kastiba yeesho aragti guud oo wadada ah iyo waxa ka horeeya gaadhiga. Gaadhi kasta oo noocaasi ahi waxa kale oo lagu qalabayn doonaa muraayad haad danbe si wadaha uu u arki karo wadada iyo isu socodka ka danbeeya iyo kan ka horeeyaba.
2. Muraayada ku jirta gawaadhida ama mooto yar yar waxa ay noqon doontaa muraayad badbaado, oo si quman wax looga arki karo, taas oon qaloocinayn qaabka walxaha laga dhex arkayo loona qaabeeyay ama loo dhisay hadii ay dilaacdo in aysan u firdhin qurubyo kuwaas oo sababi kara dhaawacyo.
3. Muraayada hore waxa kale oo loo dhisi ama loo samayn doonaa hadii ay jabto in aysan xanibin aragtida.
4. Gaadhi kasta ama mooto yar yar kasta waxa lagu rakibi doonaa muraayad masaxe hore kaas oo awood u leh in uu shaqeeyo waxna laga arko muraayada xiliyada roobka.

5. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya in uu waafaqo farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 20,000 ilaa 50,000 SL. SHls/=.

Qodobka 40aad
Calaamadaha Aqoonsiga

1. Sancada iyo nooca gawaadhida, lambarka qacaayada iyo hadii uu yahay gaadhi ama mooto, lambarka mishiinka waxaa laga calaamadin doonaa qayb la arki karo oo ka mid ah gaadhi kasta, mooto kasta ama tareenle.
2. Hadii qacaayada gaadhiga ee mishiinku aysan calaamadsanayn ama ay tahay mid been abuura ah ama wax laga badbadalay ama ay tahay mid aan haboonayn, xafiiska Awooda u leh ee Waaxda Xidhiidhku waxa uu ku samayn doonaa lambar muuqda oo ay ka horeyso ama ka danbayso shaambada xafiisku.
3. Qof kasta oo been abuurta, dib u habeeya, ama tirtira, ama si uun u saameeya qacaayada nooceda ama lambarka mishiinka ama tareenlaha, waxa lagu ciqaabi doonaa, hadii sharcigu uusan ka dhigayn danbi culus, xadhig ka bilaabma saddex ilaa lix bilood.

Cutubka II
Diwaangalinta Iyo Ruqsad Siinta
Qodobka 41aad
Adeegsiga Gawaadhida, Mootooyinka iyo Tareenlayaasha

Gawaadhida, mootooyinka iyo tareenlayaasha waxa loo adeegsan doonaa sidan soo socota:

1. Adeegsiga Gaarka ah

- a) Qaadida rakaabka;
- b) Qaadida rakaabka lagu qaado gawaadhi ama mooto la soo kiraysto oo bilaa wade ah;
- c) Qaadida rakaabka lagu qaado gaadhi ama wade la soo kiraysto;
- d) Gurida badeecada;
- e) Qaadida rakaabka iyo badeecada, aan isku mar ahayn;
- f) Qaadista rakaabka iyo badeecada;
- g) Jiidida gawaadhida;
- h) Adeegsida gaarka ah, ama gurida badeecooyin gaar ah.

3. Isticmaalka Dadweynaha:

- a) Tagaasida lagu qaado dadweynaha ama badeecada;
- b) Gawaadhida adeega dadweynaha ee lagu guro rakaabka ama badeecada.
- a) Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabmaya 70,000 ilaa 200,000 SL.Shls/=.

Qoddobka 42
Qaadida Rakaabka iyo Badeecadaha.-

1. Qaadida rakaabka iyo badeecadaha ee ay sameeyaan gawaadhida loogu talo galay ujeedada kali ah ee in lagu qaado badeecadaha waa la mamnuuci doonaa xaaladahan:
 - a. isla wadada ay adeegsadaan gawaadhida adeega dadweynaha ee caadiga ahi;
 - b. hadii uu gaadhigu sido alaabo khatara, sida waxyaabaha qarxa, gubta, ama alaab kasta oo kale oo khatar ku keeni kara culays ahaan, ama taangiyada, ama biraha iskaraabka ah, ama waxyaabaha affarta shaag leh,
 - c. hadii meesha rakaabku ay fadhiyaan ay keenaso in dherarka guud ee gaadhiga uu ka kormaro xadkii loo jideeyay;
 - d. hadii tirada rakaabku ay ka bataan 15 qof;
 - e. Hadii culayska guud ee rakaabku iyo kan badeecadu ay ka bataan culayska uu qaadi karo gaadhigu. Ujeedooyinka farqadani, culayska qof kasta waxa laga soo qaadayaa in uu yahay 70 kgs;
 - f. hadii gaadhigu yahay tareenle;
 - g. Farqadaha qodobkani looma adeegsan doono rakaabka fuushan shidka gaadhiga.
 - h. Gawaadhida sida rakaabka iyo badeecada sinaba xawaarahoodu ugama badan karo 50kms saacadiiba.
2. Gaadhida loo sameeyay loona qaabeeyay ujeedada kaliya ee ah in ay badeecad qaadaan waxa ay qaadi karaan rakaab iyada oo ay shardi tahay in fasaxa loogu ogolaaday in uu bixiyay xafiis awood u lihi oo ka mida Waaxda Xidhiidhka.
3. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan 70,000 ilaa 200,000 SL.Shls/=.

Qodobka 43aad
Diwaangalinta iyo Buuga Diwaangalinta

1. Gaadhi kasta, ama mooto kasta, ama tareenle waa la diwaangalin doonaa buuga diwaangalintana waxa soo saari doona xafiis awood u leh oo ka tirsan waaxda xidhiidhka oo khuseeya hawshaasi gawaadhida.
2. Buuga diwaangalintu waxa uu ka koobnaan doonaa dhamaan faahfaahinta la xidhiidha diwaangalinta gaadhiga, aqoonsigiisa, sancadiisa iyo noociisa.

3. Buuga diwaangalinta ee loo soo saaray tareenle waxa kale oo uu muujin doonaa nooca buudhiga uu jiidayo, iyo faahfaahinta kale ee lagama maarmaanka u ah si loo hubiyo in si fiican oo nabdoon uu u jiiido buudhigaasi.
4. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 10,000 ilaa iyo 50,000 SL.Shls/=.

Qodobka 44aad
Nuqulka Buuga Diwaangalinta

1. hadii buuga diwaangalintu uu lumo, la xado ama uu baaba’o qof ka leh gaadhigu waxa uu u soo wargalin doonaa dhacdada, Maddaxda Bilayska, muddo ku siman 48 saacadood,kuwaas oo u soo saari doona warqad.
2. Warqadaasi waxa loo tixgalin doonaa fasax sharci ah oo lagu wadan karo gaadhiga.
3. Haddii, sodon cisho ka dib taariikhda uu lumay, la xaday ama googo’ay ee loo soo sheegay Maddaxda Bilayska buuga diwaangalinta la waayo, nuqul buuga diwaangalinta ah ayaa loo soo saari doonaa.
4. Qof kasta oo ku guul daraysta in uu waafaqo farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 5,000 ilaa 25,000 SL.SHls/=.

Qodobka 45aad

Wareejinta Lahaanshaha Gaadhiga.- Badalida Ciwaanka Mulkiilaha.-

1. Ogaysiinta wareejinta khuseysa lahaanshaha, gaadhiga ama mootooyinka ama tareenlaha iyo badalaada wax ka mid ah ciwaanka mulkiilaha qofka ay khuseysaa waxa uu siin doonaa xafiiska awooda u leh ee ka tirsan waaxda xidhiidhka soddon cisho gudahoodna, waqaaha waxa loo gudbin doonaa xafiiskaasi oo qaadi doona talaabooyinka lagama maarmaanka ah oo ku diwaangalin doona isbadalkaasi buuga diwaangalinta.
2. Qof kasta oo ku guul daraysta in uu waafaqo farqadaha qodobkani waxa lagu ganaax doonaa ganaax ka bilaabma **10,000 ilaa 50,000/= SL.Shls/=**.

Qodobka 45aad
Burburinta ama Dhoofinta Gaadhiga

1. Haddii gaadhi, ama tareenle la burburiyo ama gabi ahaanba la dhoofiyo, qof ka haysta buuga diwaangalintu waxa uu ku ogaysiin doonaa xafiiska awooda u leh ee waaxda xidhiidhka mudo sodon cisho gudahood ah, wuxuu sidoo kale isla markaaba keeni doonaa buuga diwaangalinta iyo calaamadaha diwaangalinta xafiiskaasi ay khuseyso.
2. Qof kaska oo ku guul daraysta in uu waafaqo farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma **5,000 ilaa 25,000 SL.Shls/=** .

Qodobka 46aad
Baadhitaan

1. Wasaarada Hawlaha Guud iyo Xidhiidhku waxa ay qaraar lagu daabacayo faafinta rasmiga ah, ku amri doontaa in baadhitaan guud ama mid gaar ahaaneed lagu sameeyo gaadhiga, mootooyinka adeega gaar ka ah lagu qabsado iyada oo ay ujeedadu tahay in la hubiyo in cod naaqusayaashu ay ku xidhanyihiin oo ay shaqaynayaan gaadhiga xaaladiisuna ay waafaqsantahay shuruudaha badbaadada.
2. Baadhitaankaasi waxa la hirgalin doonaa si mudaale ah oon ka yarayn shantii sannoba hal mar.
3. Gawaadhida yar yar iyo mootooyinku kuma jiraan farqadaha hore, tagsiyada kirada ah, gawaadhida la kireysto, iyo tareenlayaashu waa la baadhi doonaa lana hubin doonaa sanad kasta.
4. Gaadhi yar oo kasta, iyo mooto kasta waa la baadhi doonaa markasta oo ay jirto sabab lagu rumaysan karo in cod naaqusuhu aanu si haboon u shaqaynayn.
5. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi aan soo marin baadhidaasi la soo sheegay, waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma **10,000 ilaa 30,000 SL.Shls/=**.
6. Buuga diwaangalinta waa lagala noqon doonaa qof ka gaadhigiisu aanu soo marin baadhidaasi la waajibiyay, waxana loo diri doonaa xafiiska awooda u leh ee ka tirsan waaxda xidhiidhka iyada loo celin doonaa qofka mulkiilaha ah marka gaadhigaasi la baadho.

CUTUBKA III
Taarikada Liisanka
Qodobka 48aad

Taarikada Liisanka Ee Gawaadhida, Iyo Mootooyinka Iyo Tareenlayaasha
(A) Taarikada Liisanka Ee Xaga Danbe.

1. Taarikada xaga danbe ee lambarku waxa uu noqon doonaa laydi, 275mm dherar ahaan iyo 220 mm balaca, oo ka xardhan dhinacyada lehna affar dalool oo midkiiba cabirkiisu yahay 5mm dhumuc ahaan.
2. Magaca gobolka gaadhiga laga diwaangaliyay, oo ay la socoto lambarka diwaangalintu, astaanta rasmiga ah iyo kalmada (Soomaaliland) waa in lagu muujiyaa Taarikada danbe. Taarikada waxa laga samayn doonaa bir ama walax kale oo u eeg, oo ay ku xusantahay xarfaha iyo lambarada oo ku xardhan oogo madaw.
3. (b) *Numberka Taarikada ee Hore.*- Taarikada hore waxa uu noqon doonaa laydi, 267 mm dherar ahaan, 62.165 mm balac ahaan, oo dhinacyada ka xardhan lehna affar dalool oo midkiiba yahay 5 mm dhumuc ahaan.
4. Taarikada hore waxa lagu muujin doonaa dhamaan calaamadaha ku xusan Taarikada danbe marka laga reebo kalmada (Soomaaliland). Taarikadaasi waxa

laga samayn doonaa bir ama walax kale oo la mid ah, oo ku xardhan xarfo iyo numbaro cadaana oo ku yaala oogo madaw ah.

5. Gaadhi kasta iyo mooto kasta waxa ay lahaan doontaa taariko aqoonsi xaga danbe kaga dhagsan oo leh numbarka aqoonsi ee u gaarka ah.
6. Calaamada diwaangalintu waxa ay noqon doontaa laba midh oo kan kale kaga xidhanyahay xaga hore ee gaadhiga.
7. Tareenle kastaa waxa uu lahaan doonaa taariko u gaara oo ay ku xusantahay calaamada diwaangalintu.
8. Gawaadhida ku jira tijaabada, ha noqdaan farsamo ahaan ama iib ahaanba, waxa ay lahaan doonaan taariko lagu wareejin karo gaadhi kale. Lambarkaasi waxa si gaar ahaaneed loo siin doonaa warshadaha iyo wakiiladooda, wakiilada iibka iyo dadka iska leh meelaha lagu dayac tiro.
9. Calaamadaha diwaangalinta ee lagu sheegay taarikadu waxa ay badanaaba noqon doontaa mid si cad u muuqata. Taarikadana waa la badali doonaa markasta oo ay calaamadaasi noqdaan qaar aan muuqanayn.
10. Qof kasta oo ku guul daraysta in uu waafaqo farqadaha kowaad, saddexaad, iyo kan shanaad ee qodobkani waxaa lagu ciqaabi doonaa xadhig gaadhaya ilaa hal bil iyo ganaax ka bilaabma 40,000 ilaa 100,000 SL.Shls/=.
11. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi leh lambar aqoonsi oon ahayn kii loogu talo galay noociisaasi waxa lagu ganaaxi doonaa xadhig dhan ilaa saddex billood iyo ganaax dhan 80,000 ilaa 200,000 SL.Shls/= gaadhigana waa lagala wareegi doonaa.
12. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha labaad, iyo tan afraad ee qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma **20,000 ilaa 60,000 SL.Shls/=**.

Qodobka 49aad **Lumida Taarikada Lambarka**

Mar kasta oo uu taariko lambar lunto, la xado ama uu baabad'o, qofka leh buuga diwaangalintu waxa uu mudo dhan 48 saacadood gudahood, uu ku soo wargalin doonaa dhacdada madaxda booliiska, kuwaas oo u soo saari doona warqad.

Warqadaasi waxa loo aqoonsan doonaa fasax sharci ah si loo adeegsado gaadhiga, iyada oo ay shardi tahay in lambarada taarikada luntay in si muuqata loogu muujiyay gaadhiga xagiisa danbe oo uu ku muujiyay qofka ay khuseysaa.

Hadii shan iyo toban casho gudahood maalinta warbixta la keenay kadib taariko lambarkaasi la waayo, lambar diwaangalined oo cusub baa la siin doonaa.

Farqadaha qodobka kowaad iyo kan saddexaad waxa loo adeegsan doonaa xaaladaha lumitaanka, xatooyada ama baabiinta lambarada tijaabada ah.

Qof kasta oo ku dhaqmi waaya in uu waafaqo farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma 20,000 ilaa 50,000 SL.Shls/=.

Qodobka 50aad

Soo Saarida, libka iyo Qaybinta Taarikada

1. Lambarka liisamada gawaadhida (taarikada), tareenlayaasha ama mootooyinka qayb kastaa isku mid ayay noqon doontaa, Dawlada oo kali ah ayaa leh awooda in ay soo saarto ama iibiso Taarikadaasi.
2. Taarikadaasi waxa lagu qaybin doonaa xafiis awood u leh oo ka tirsan waaxda xidhiidhka.
3. Farqadaha sare ku xusan waxa kale oo loo adeegsan doonaa Taarikada loogu talo galay tijaabada.
4. Qof kasta oo si sharci daro ah u soo saara ama u iibiya Taarikada gawaadhida ama mootooyinka ama ka faa'iidaysta taariko lambaro si sharci daro ah loo sameeyay, waxa lagu ciqaabi doonaa hadii danbigiisu uusan ka cuslayn, xadhiga gaadhaya ilaa saddex bilood iyo ganaax ka bilaabma **5,000 ilaa 30,000 SL.Shls/=** .

CUTUBKA IV

Socodka Jidadka ee Gawaadhida Beeraha

Qodobka 51aad

Baaxada Gawaadhida Beeraha

1. Farqadaha la xidhiidha qaadka guud ee gawaadhida guud ahaan iyo tareenlayaasha waxa loo adeegsan doonaa si isku mid ah gaadiidka beeraha ee leh mishiinka ama la jiido, ee soconaya wadooyinka.
2. Gaawaadhida beeruhu si ay u socdaan wadooyinka waxa ay u baahan doonaan fasax gaar ah, kaas oo adeeg ahaan awgii la saarayo xadi ka badan kii loo gooyay culays ahaan iyo mug ahaanba.
3. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma **10,000 ilaa 50,000 SL.Shls/=**.

Qodobka 52aad

Qalabka Gaadiidka Beeraha

1. Gawaadhida beeraha een lahayn taayirada ama leh silsilada marka ay socdaan wadada waxa loo qalabayn doonaa qaab si looga ilaaliyo in ay ciida qaadaan, dhaawacaan, ama si xun u dhaawacaan oogada wadada.
2. Gawaadhida matoorka leh ee beeraha iyo kuwa qalabku ku xidhanyahay ee beeraha loogu talo galay waxa lagu qalabayn doonaa biriigyo wax qabanaya.

3. Baabuurta beeraha ee matoorka leh, baabuurta tareenlayaasha iyo baabuurta kale ee beeraha ee la jiidaa waxa lagu qalabayn doonaa qaababkan soo socda oo leh seenyaale muuqda iyo laydh.

1. Baabuurta Beeraha ee Mishiinka leh

- a. Laydh xerayneed (taagni) oo cadaana oo ku xidhan xaga hore iyo laydh casaana oo xaga danbe ah, iyo muuq celiye casaana oo xaga danbe kaga xidhan;
- b. Laydh wayn oo hore kaas oo bixinaya laydh cadaana iyo mid huruuda;
- c. Laydh iftiimaya, oo cad xaga hore iyo mid casaana oo xaga danbe ah, hadii uu gaadhigu yahay mid leh cabir gaar ah.

2. Tareenlayaasha Beeraha

- a. Muuq baahiye cadaana oo xaga hore kaga xidhan; laydh xerayn (taagni) oo casaana iyo muuq soo celiye xaga danbe kaga xidhan;
 - b. Laydh digniineed oo xaga danbe kaga xidhan, oo loogu talo galay cabir gaar ahaanneed oo loo sameeyay tareenlayaasha.
4. Taarikada lambarka xaga danbe kaga xidhan waa in laydh cadaana lagu shidaa si uu u muuqdo.
 5. Qof kasta oo dabaqi waaya farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma **10,000 ilaa 50,000 SL.Shls/=**.

Qodobka 53aad

Diwaangalinta iyo Buuga Diwaangalinta ee Gawaadhida Beeraha

1. Gaadhi kasta oo beereed iyo tareenle kasta oo beereed waxa la siin doonaa buug diwaangalined kaas oo ay soo saareen Xafiis Awood u leh oo ka tirsan xafiiska xidhiidhku.
2. Buuga diwaangalinta waxa lagu xusi doonaa faahfaahinta la xidhiidha diwaangalinta gaadhiga aqoonsigiisa iyo sancadiisa.
3. Qofka wada xoolo, iyo sidoo kale dadka ku hawlan beeraha, wax soo saarka beeraha iyo hawlaha beeraha waxa loo ogolaan doonaa baabuurta beeraha ujeedooyin ah kuwa shaqada.
4. Qof kasta oo ku isticmaala wado isaga oo wata gaadiid beereed kaas oon la siinin buuga diwaangalinta waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma **10,000 ilaa 50,000 SL.Shls/=** ama xabsi gaadhaya **15 casho**.

Qodobka 54aad
Wareejinta Lahaanshaha Baabuurta Beeraha-Badalaada Ciwaanka Mulkiilaha

1. Ogaysiinta badalaada lahaanshaha ama badalaada ciwaanka qofka mulkiilaha waxa la siin doonaa qofka ay khuseyso ee ka shaqaynaya waaxda xidhiidka waqti go'an iyada oo loo eegayo qodobada lagu sheegay qodobka 45naad.
2. Qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha hore waxa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan **10,000 ilaa 50,000 SL.Shls/=**.
3. Buuga diwaangalinta waa lagala noqon doonaa qofka lagu helay in uu ku gafay qodobkani, waxana loo diri doono xafiiska awooda u leh ee ka tirsan waaxda xidhiidhka waxana lagu soo celin doonaa mulkiilaha gaadhiga isla marka la helo ogaysiinta wareejinta gaadhiga ama badalaada ciwaanka.

Qodobka 55aad
Taarikada Gawaadhida Beeraha

1. Taarikada gawaadhida beeraha waxa lagu maamuli doonaa farqadaha qodobka 48, 49 ama 50 naad.
2. Taarikada baabuurta beeraha waxa lagu qaybin doonaa xafiiska ay khuseyso ee ka tirsan waaxda Xidhiidhka.
3. Qof kasta oon ku dhaqmin farqadaha qodobkani waxa lagu ganaaxi doonaa si waafaqsan qodobada 48aad, 49aad, iyo 50aad.

QAYBTA VI
Wadida Baabuurta iyo Kaxeynta Xoolaha
Qodobka 56aad
Shuruudaha Wadida Gaadiidka iyo Kaxaynta Xoolaha

1. Qof kasta oo kaxaynaya gaadhi ama xoolo wadaa waa in uu ahaadaa mid jidh ahaan iyo maskax ahaanba caafimaad qaba waana in uu sidoo kale noqdaa:
 - a. 15 jir hadii uu wado gaadiid xoolo jiidayaan, ama uu wado hormo, xayn, ama tiro xoolo ah. Dada ugu yar ee kaxayn karta gaadiidka la jiiido ee adeega bulshada waxa loogu dari doona da'diisa 10 ilaa 18 sanadood;
 - b. Waa in uu ahaadaa 16 jir hadii uu wado mooto;
 - c. 16 jir hadii uu wado mooto oo leh mug dhululubo oon ka badnayn 125 centimitir oo saddex jibaaran;
 - d. 18 jir hadii uu wado gaadhi ama mooto oo leh mug dhululubo oo ka badan 125 centimitir oo saddex jibaaran;
 - e. 21 jir hadii uu noqdo gaadhi adeeg bulsho ku jira ama mooto.

2. Qof kasta oo ku gafa nuqdadaha farqada c), d) iyo e) waxaa lagu ciqaabi doonaa xadhig ka bilaabma 5 ilaa 15 casho iyo ganaax ka bilaabma 10,000 ilaa 50,000 SL.Shls/= qof kasta oo ku dhaqmi waaya farqadaha a) iyo b) waxa lagu ciqaabi doonaa ganaax ka bilaabma **5,000 ilaa 30,000 SL.Shls/=**.

Qodobka 57aad

Liisanka Wadida Mootooyinka iyo Gawaadhida

1. Qofna kaxayn maayo mooto ama gaadhi oo awooda mugeedu ka badanyahay 125 centimitir oo saddex jibaaran hadii uusan sidan liisan wade oo ay bixisay xafiis awood u leh oo ka tirsan waaxda xidhiidhku.
 - a. Qofka sita liisanka wadaha waxa uu kaxayn karaa baabuurta qaybahani ay ka mid yihiin:
 - b. Mootooyinka ay mugooda dhululubo ee mishiinkoodu uu ka badanyahay 125 centimitir oo saddex jibaaran;
 - c. Gawaadhida iyo baabuurta ay awoodoodu ka badantahay 15 sql;
 - d. Gawaadhida awoodoodu ka badantahay 35 qls;
 - e. Gawaadhida leh awooda ka badan 35 qls iyo basaska;
 - f. Baabuurta qalabku ku rakibanyahay;
 - g. Gawaadhida qalabku ku xidhanyahay iyo gawaadhida loo isticmaalo dhismayaasha;
 - h. Gaadiidka dadka curyaamiinta ah (mootooyinka, mootada yaryar, iyo gaadiidka kale ee loogu talo galay in ay adeegsadaan dadka ay hayso mushkilad dhinaca jidhka ah ama curyaanimo).
 - i. Liisanka wadida baabuurta ee noocyada C) ama D) waxa kali ah oo la siin doonaa dadka lahaa ugu yaraan lix bilood liisan wadenimo gawaadhida ay noocyada B) iyo C) sida ay iskugu xigaan.
2. Liisanka wadida gawadhida noocyadoodu yihiin A) iyo B) waxa la siin doonaa baabuurta si gaara loo adeegsado ama kuwa adeega bulshada, iyada oo ay shardi tahay in liisanka wadashada baabuurta adeega bulshadu in la siiyo oo kali ah dadka lahaa ugu yaraan lix bilood liisan wadasho baabuur shakhsi ah oo isla noocaasi ah.
3. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi ama mooto isaga oon lahayn liisanka looga baahanyahay waxa lagu ciqaabi doonaa xabsi gaadhaya affartan cisho iyo ganaax gaadhaya 10,000 ilaa 35,000 SL.Shls/=.

Qodobka 58aad
Shuruudaha Dhinaca Jidhka iyomaskaxda ee Qaadashada Ruqsada Wadenimada

1. Qofka soo codsanaya ruqsada wadenimada xaq uma yeelan karo imtixaanka shardiga ah hadii uu u hayo xanuun xaga maskaxda ama jidhka ahi, ama ay xubini hawl gabtay taas oon u saamaxayn in uu gaadhi u kaxeeyo si nabadgalyo ah.
2. Xaaladaha maskaxeed ama jidheed ee qofka soo codsadaha ah waxa hubin doona dhakhtar ka shaqeeya meeshaasi awooda u leh waxana lagu xusi doonaa shahaado lagu soo saaray in ka yar saddex bilood, ka hor inta aan la soo qaadan codsiga si uu u qaado tijaabada. Shahaadada waxa ku lifaaqnaan doona codsiga.
3. Xaaladaha maskaxeed ama jidheed ee dadka ay hayso curayaanimo xaga jidhka ah waxa soo bixin doona komishanka caafimaadka ee gobolka.

Qodobka 59aad
Shuruudaha Dhinaca Mooraalka ee Helida Liisanka Wadenimada

Qofka soo codsanaya liisanka wadenimadu xaq uma yeelan karo in laga qaado imtixaanka tijaabada ah ama hadii uu yahay danbiile caadayste ah hadii ay ku socdaan talaabooyin la socosho oo maamul ama talaabooyin kale oo amaan.

Qodobka 60aad
Ruqsada Bartaha

1. Xafiiska awooda u leh ee ka tirsan Waaxda Xidhiidhku waxa ay siin doonaan fasax in uu barto wadida qof kasta kaas oo keensada codsi si looga qaado tijaabo liisanka Wadenimada, taas oo ay weheliyaan shahaadada caafimaadka iyo waraaqaha kale ee looga baahanyahay, oo buuxiyay shuruudihii jidh ahaan ama maskax ahaanba.
2. Qofka haysta fasaxa bartuhu waxa uu xaq u yeelan doonaa in uu barto in uu kaxeeyo gaadhi oo ah nooca liisanka wadenimadiisa uu soo codsaday, iyada oo ay shardi tahay in uu kaxeeyo gaadhi kaliya marka uu kormeerayo qof liisan wadenimo lahaa ugu yaraan hal sanno kaas oo u ogolaanaya gaadhi la mid ah kan uu isagu liisankiisa haysto, kaas oo sidoo kale gaadhiga la saarnan.
3. Fasaxa qofka bartaha ahi waxa uu noqon doonaa mid ansaxa laba bilood waxa kale oo uu noqon doonaa, sabab ku filan awgeed mid la cusboonaysiiyo saddex bilood oo kale.

4. Qof kasta oo kaxeeya gaadhi isaga oon lahayn fasax barasho gaadhi waxa lagu ciqaabi doonaa xadhig ku siman affartan cisho iyo ganaax ka bilaabma **10,000 ilaa iyo 35,000 SL.Shls/=** qof kasta, oo haystay shahaadada barashada oo kaxeeya gaadhi marka uuna barihiisu la joogin, ama kaxeeya gaadhi aanu noocisa liisanka barasho u qaadan, waxa lagu ganaaxi doonaa sida ay u kala horeeyaan ganaax ka bilaabma **5,000 ilaa 30,000** ama ganaax ka bilaabma **10,000 ilaa 35,000 SL.Shls/=**.

Article 61aad
Dugsiyada Barashada Wadida Baabuurta

1. Dugsiyada Barashada Wadida Baabuurta waxaa ogolaan kara Wasaarada Hawlaha Guud, iyo Xidhiidhka, Waaxda Xidhiidhka, oo ay shardi u tahay in ay kormeertaa.
2. Dugsiyada Barashada Baabuurta waxay yeelan karaan noocyo kala duwan, oo ay ka mid yihiin:
 - a. dugsiyada Barashada Baabuurta ee darajada A) iyo darajada B) gaadiidka, loo isticmaalo si gaar ah iyo kuwa adeega dadweynaha;
 - b. dugsiyada Barashada Baabuurta ee darajada C), D) ama E) ee gaadiidka;
 - c. Dugsiyada Barashada baabuurta ee gawaadhida beeraha iyo gaadiidka loo isticmaalo dhisida wadooyinka.
3. Ogolaanshaha waxa la siin karaa hal ama laba nooc oo ka mid ah dugsiyada
4. Codsiiyada bixinta ogolaanshaha waxa la socon doona waraaqo cadeynaya:
 - a. In codsadaha, agaasimaha, macalimiinta iyo baraha gaadiidku ay yihiin ashkhaas leh dhaqan fiican;
 - b. In codsaduuhu uu haysto dhaqaalaha lagama maarmaanka ah;
 - c. In codsaduuhu uu yahay xaqdaha goobaha lagama maarmaanka ah ama uu heli karo isagu;
 - d. In qalabka lagama maarmaanka ah, saabaanka iyo gaadiidka laga helo codsadaha.
5. Ogolaansho lama siin doono caadaystayaasha faldambiyeedka, ama kuwa ku shaqaysta faldanbiyeedyada ama qofka laga qaadayo talaabo maamul oo amaanka shakhsi ah ama talaaboyin kale oo amaan.
6. Dhamaan gaadiidka ay isticmaalaan dugsiyada Barashada Baabuurta waxaa laga cayiminayaa (insured) khatarta uu ku keeni karo qof saddexaad taasoo ka soo baxaysa isticmaalka gaadiidkan oo kale, xadi aan ka yarayn xadiga uu sheegtay Wasaarada Hawladaha Guud iyo Xidhiidhku.
7. Wasaarada Hawlaha Guud iyo Xidhiidhka waxay hubin doontaa iyada oo ka qaadaya tijaabooyin ku haboon, ku haboonaanta agaasimaha, macalimiinta, baraha

Barashada Baabuurta; sidoo kale waxay go'aansan kartaa shuruudo noocee ah ayaa lagu imtixaamayaa macalimiinta iyo barayaasha gawaadhida si loo hubiyo awoodahooda farsameed, loona siiyo tilmaan bixin ku saabsan dhismaha iyo qalabka dugsiga, iyo mudada casharada.

8. Dhamaan gawaadhida ay isticmaalaan Iskuulada Barashada Baabuurta ee lagu tababarayo dadka laga qaaday tijaabada lagu shardiyay in liisanka la siiyo si uu u kaxeeyo nooca B) gawaadhida si khaasa iyo si caam ahba loo adeegsado, waxa lagu xidhi doonaa laba biriig.
9. Macalimiinta iyo barayaasha baabuurta waa inay haystaan shahaado dugsi sare ama wax u dhigma.
10. Dhamaan awoodaha iyo ruqsadaha lagu ogolaaday sharcigii hore wuxuu ahaanayaa mid sax ah.
11. Qof kasta oo maamula dugsi Barashada iyada oo aanu haysan ogolaanshaha la jideeyay waxaa lagu ciqaabi doonaa xadhig gaadhaya hal bil iyo ganaax ka bilaabma 40,000 ilaa 100,000 SL. SHIs/=.

Qodobka 62aad

Tijaabinta Awooda Kaxaynta

1. Ruqsada lagu kaxaynayo loo ogolaan mayo codsade kasta ilaa iyo uu ka gudbo imtixaanka awooda ka xaynta ee la waajibiyay.
2. Codsadaha ruqsada kaxaynta darajada A) ee gaadiidka isticmaalka gaar ka ah wuxuu ku qancin doonaa imtixaan qaadayaasha:
 - I. Aqoontiisa calaamadaha wada marista iyo xeerasha lagu maamulo wada marista;
 - II. Aqoontiisa qalabka gaadhiga ku xidhan;
 - III. Awoodiisa uu ku kaxaynayo gaadiidka darajada A).
- A. Codsadaha ruqsada lagu kaxaynayo darajada A) ee gaadiidka ee adeega dadwaynaha waa inay ku qanciyaan imtixaan qaadashaaya.
 - I. Aqoontiisa calaamadaha wada marista iyo xeerashada lagu maamulayo wada marista;
 - II. Aqoontiisa qalabka gaadhiga ku xidhan;
 - III. Aqoontiisa makaanika kala duwan iyo qaybaha gaadiidka iyo shaqayntooda; ujeedadooda muhimka ah si looga hortago dayactirka iyo jajabka;
 - IV. Awoodiisa in uu kaxeeyo gaadiidka darajada A);
- B. Codsadaha ruqsada kaxaynta gaadiidka darajada B) ee isticmaal gaar ahaaneed waa inuu ku qanciyo imtixaan qaadayaasha:

- I. Aqoontiisa calaamadaha wada marista iyo xeerasha maamulaya wado marista wadooyinka;
- II. Aqoontiisa qalabka gaadhiga ku rakiban;
- III. Aqoontiisa qaaciidooyinka mabaadiida guud kasoo shaqada gaadiidka iyo qaybaha kala duwan ee ku jira ayna ku salaysanyihiin;
- IV. Awoodiisa in uu kaxaynayo darajada B) ee gaadiidka;

D. Codsadaha ruqsadaha lagu kaxaynayo dabaqada B) ee gawaadhida loo isticmaalo adeega dadwaynaha waa inay ku qanciyaan imtixaan qaadayaasha:

- I. Aqoontiisa calaamadaha wada marista wadooyinka iyo xeerasha maamulaya wada marista gaadiidka;
- II. Aqoontiisa qalabka kaasoo gaadhigu ku haboonyahay;
- III. Aqoontiisa qaraxa iyo gubashada injiinada iyo hagaajintooda qaybaha kala duwan ee gaadiidka iyo habka maamul ee lagaga hortagayo laguna hagaajinayo burburka;
- IV. Awoodiisa uu ku kaxaynayo darajada B) ee gaadiidka;

E. Aqoontiisa aalada uu ku kaxaynayo darajada C) ama D) ee gaadiidka waa inay ku qanciyaan imtixaan qaadayaasha :

- I. Aqoontiisa calaamadaha wada marista iyo xeerasha maamulaya wado marista gaadiidka;
- II. Aqoontiisa qalabka gaadhiga ku rakiban;
- III. Aqoon fiican in uu u yeesho qaraxa iyo gubashada mishiinka iyo shaqadooda, iyo qaybaha kala duwan ee gaadhiga;
- IV. Awoodiisa in uu ku kaxaynayo gaadhi xamuul soo leh awooda lagu cayimay xamuulada ay leeyihiin darajada soo codsigu uu la xidhiidho. Hadii codsigu la xidhiidho ruqsada lagu kaxaynayo gawaadhida basaska, codsigu sidoo kale waa inuu ku qancinayaa imtixaan qaadayaasha awoodiisa uu kaga shaqaysiin karo biriigyada, laguna kaxaynayo gaadiidka iyadoo xisaabta lagu darsanayo heerka iyo culayska jira;

F. Codsadaha ruqsada darajada E) ee gaadiidka qalabaysan waa inay ku qanciyaan imtixaan qaadayaasha:

- I. Aqoontiisa calaamadaha wado marista iyo xeerasha lagu maamulayo wada marista;
- II. Aqoontiisa qalabka gaadhiga ku xidhan;
- III. Aqoontiisa adag ee qaraxa iyo gubashada injiinada iyo ka shaqayntooda, iyo qaybaha kala duwan ee gaadiidka gaar ahaan biriigyada gaadiidka iyo qiiqa baabuurka, isbiidh yareeyaha iyo waxyaabaha kala duwan ee qalabka isku dhajiya;
- IV. Awoodiisa uu ka shaqeeyo biriiga kuna kaxeeyo baabuurta qalabaysan, isagoo ku qiyaas qaadanaya heerka iyo culayska jira.

G. Codsadaha ruqsada ee kaxaynta darajada F) ee gaadiidkaa (gaadiidka beeraha loo isticmaalo dhisida wadooyinka) waa inay ku qanciyaan imtixaanqaadayaasha :

- I. Aqoontiisa calaamadaha wado marista wadooyinka, iyo xeerasha lagu dhaqayo wada marista;
- II. Aqoontiisa qalabka gaadhiga ku rakiban;
- III. Aqoonta uu u leeyahay qaybaha mishiinka iyo qaybaha gaadhiga iyo shaqadooda; shaqadooda asalka ah si looga hortago loona dayac tiro burbur yimaada;
- IV. Awoodisa in uu kaxeeyo gaadiidka darajada F).
- V.

H. Codsadaha kaxaynta darajada G) ee gadiidkaa, waa inuu ku qanciyaan imtixaan qaadayaasha:

- I. Aqoontiisa calaamadaha wado marista wadooyinka, iyo shuruucda lagu dhaqayo wada marista;
- II. Aqoontiisa qalabka gaadhiga ku rakiban;
- III. Aqoontiisa mabaadiida guud ee shaqada gaadhiga iyo qaybihiisaba lagu saleeyay;
- IV. Awoodisa in uu kaxeeyo gaadiidka, uu isagu iska leeyahay, kaas oo loo qaabeeyay si isaga u haboon iyada la eegayo curyaanimimo.

I. Tijaabooyinka xaga sare lagu soo sheegay waxaa fulinaya Gudi ka kooban'

- I. Injineer ka socda Wasaarada Xidhiidhka iyo Hawlaha Guud;
- II. Sarkaal ka tirsan ciidamada wada marista gaadiidka;
- III. Sarkaal ka socda Waaxda Xidhiidhka.

3. Marka la tijaabinayo awooda soo codsadaha si uu u kaxeeyo, injineerka waxaa caawinkara farsamo yaqaan dawlada ah oo si buuxda loo ogolaaday.
4. Shikhsiyaadka gudbi waaya imtixaankaas waxay awood u lahaandoonaan ilaa bil imtixaan kale;
5. Waxay awood ulahaandoonaan ugu yaraan shan iyo toban cisho oo imtixaan ah iyadoo la tixgelinayo ogolaanshaha ruqsada ee lagu kaxaynayo darajada A) ama darajada B) ee gaadiidka loo isticmaalo sida gaarka ah.
6. Shuruudaha soo codsadayaasha lagu imtixaami doono waxaa aasaasi doona Wasaarada Xidhiidhka iyo Hawlaha Guud, iyadoo lagu salaynayo baahiyaha lagu cayimay darajo kasta oo ruqsada awooda u leh.
7. Ruqsada wadida ee lagu ogolaaday iyadoo loo eegayo qodobada sharcigii hore waxay ahaan doonaan qaar ansaxa.

Qodobka 63aad
Cusboonaysiinta Ruqsada lagu Wadayo ama Kaxaynayo

1. Ruqsada wadidu waxay ansax ahaan doontaa mudo shan sano ah laga bilaabo taariikhda la soo saaray. Mudadani marka ay dhacdo, waxaa cusboonaysiin doona xafiiskii hore ee markii horeba bixiyay; ujeedadan, qofka ruqsada haystaa wuxuu keeni doonaa shahaadada caafimaadka oo la soo saaray muddo aan ka badnayn saddex bilood oo ay soo saaray maamulkii caafimaad ee hore ee lagu xusay Qodobka 58aad, taas oo sheegasa in uu buuxiyay dhamaan shuruudihii jidheed iyo maskaxeed.
2. Qofkastoo kaxeeya gaadiid isaga oo ay dhacsan tahay ruqsadiisu waxaa lagu ciqaabi doonaa xadhig ilaa laba bilood ah ama ganaax ah laga bilaabo s/land.sh 40,000 ilaa 240,000.
3. Qofka lagu helo faldambiyeed si dhakhso ah ayaa lagala noqonayaa ruqsada waxaana loo diri doonaa xafiiska markii hore siiyay.

Qodobka 64aad
Dib Eegida Ruqsada Wadida

Hadii wax shaki ahi ka soo baxo shuruudaha baahida jidh ahaan ama maskax ah ee qofka haysta ruqsada wadida ama caafimaadkiisa uu ku kaxaynayo, xafiisyada awooda u lihi wuxuu dalbi karaa inuu isku qanciyo baadhid caafimaad ama tijaabo caafimaad ka ah.

Qodobka 65aad
Waajibnimada Qaadashada Liisanka Marka Gaadhiga la Wado

1. Qofkasta oo gaadhi kaxaynaya waa inuu sitaa ruqsada wadida ama ruqsada wade ku shaqaysta.
2. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo s/land.sh.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 66aad
Joojinta iyo Dibugala noqoshada Ruqsada lagu Wadida Gaadhiga.

1. Hadii qofka ruqsada u haysta inuu kaxeeyo uu u hogaansami waayo faqrada qodobka 64aad, ruqsadiisa waxa joojin doonaa maamulkii markii horeba u ogolaaday.
2. Hadii uu boolisku soo jeediyo, Maxkamada awooda u lihi waxay ka joojin doontaa ruqsada wadida mudo bil ilaa iyo sadex bilood ah, hadii qofka ruqsada haystaa uu ku xadgudbay ugu yaraan shan ka mid ah qodobadan soo socda.
 - a. Waajibka uu ku siinayo xaqa wadada cida socota wadada wayn;

- b. Mamnuucida uu ku dhaafayo taraafika bidixda ama udhaw koonaha ama qalooqa ama hadii aragtidu aanay ku filnayn;
 - c. Waajibka in la ilaaliyo xadka ugu sareeya ee xawaaraha lagu socdo;
 - d. Waajibka in la adeegsado laydh diciifa marka gawaadhida kale laga horyimaado;
 - e. Waajibka lagu xidhanayo murayadaha indhaha ama qalabyada kale ee lagu waajibiyay ruqsada kaxaynta;
 - f. Mamnuucida in la kaxaynayo marka lagu jiro xaalad cabsanaan khamri ama xaalad kale oo daawooyin sababeen;
 - g. Mamnuucida in la lagu wato gaadhi dhinaca gacanta midigta oo u dhaw koonaha ama qalooqa ama meesha aragtidu ayna ku filnayn.
 - h. Maxkamada awooda u lihi waxay ka xayiri doontaa ruqsada mudo aan ka badnayn laba sano hadii qofka ruqsada haysta uu jiidhay qof isaga oo qofkaasi dhintay ama dhaawac xuni jidhka ka soo gaadhay, ama hadii qofka liisanka haystaa uu ku guuldaraystay in uu joojiyo isla markaana caawiyo qofkii uu jiidhay.
 - i. Xaalada dambiga lagu xusay nuqdada F), ama hadii qofka la jiidhay uu dhintay ama dhaawac wayn oo jidhka ahi soo gaadhay, sarkaalka booliska ee xukumaya goobta uu shilku ka dhacday wuxuu hadii uu maleeyo sabab uu ku rumaysan karo in waduhu uu dambiile yahay, wuxuu si rasmi ah dib ugala noqon karaa ruqsada wadida gaadiidka kaasoo si dhakhso ah loogu gudbinayo Maxkamada Awooda u leh si talaabo dheeraad ah looga qado.
3. Hadii lagu xukumo danbi gaar ahaana khatar ah dabecad ahaan, liisanka waa lagala noqon doonaa iyada oo ay amar sidaasi ku soo saaraso markamada awooda u lihi, liisan cusubna lama siin doono.
4. Ruqsada wadida waxa sidoo kale la noqon doona maamulkii soo saaray:
- a. Hadii qofka ruqsada haysta aanu ahayn mid koobsaday shuruudihii maskaxeed iyo jidheed ee la waajibiyay;
 - b. Hadii qofka ruqsada haystaa uusan koobsan shuruudihii dhaqan ahaaneed ee lagu waajibiyay qodobka 59aad;
 - c. Hadii natiijo ahaan tijaabadii caafimaad ahaan ee la inagu siiyay qodobka 64aad, ay u muuqato in qofka ruqsada haysta aanu caafimad qabin si uu u kaxeeyo gaadhiga.

Qodobka 67 aad
Diwaangelinta Shakhsiyaadka Ruqsada Haysta

Diwaanka dhamaan shakhsiyaadka haysta ruqsada wadashada lagu hayn doonaa xafiiska awooda u leh ee Waaxda Xidhiidhka, qof kasta oo ruqsad haysta waxaa lagu sheegi doonaa:

- a. Ku xadgudub kasta oo faqrada qodobka 66aad;
- b. Shil kasta oo qof lagu jiidhay, sida lagu xusay qodobka 66aad;
- c. Talaabo kasta oo la xidhiidha joojinta ama dib ugala noqoshada ruqsada wadida.

Qaybta VII
Qodobo Gaar ah

Qodobka 68aad
Xubnaha Ergada Diblomaayiinta ah ka Tirsan

1. Wasaarada Xidhiidhka iyo Hawlaha Guud, codsiga Wasaarada Arimaha Dibada dartii, wuxuu siinayaa buuga diwaangelinta gaadiidka ay leeyihiin Ergooyinka Diblomaasiyiinta ahi, sidoo kale waxay diwaangelinayaan gaadiikan, ku waasoo ay aqoonsan doonaan Xafiiska iyo Xarunta uu qodka aqoonsanayaa uu u shaqaynayo, waxanu ku hagaajin doonaa xafiiska awooda u leh ee Waaxda Xidhiidhka, taas oo ogaysiin doontaa Wasaarada Arimaha Dibada, waxana ay noqon doontaa waajibka Wasaaradaasi in ay arintaasi keenaan oo ay ogaysiiyaan Madaxa Ergadaasi uu qofka dhibta gaystay ka soo jeeday.
2. Faqrada qodobkan wuxuu ku dababaqmayaa iyadoo ay shardi u tahay in uu jiro heshiis labada dal wax ku waajibinaya.

Qodobka 69aad
Gawaadhida iyo Wadayaasha ay leeyihiin Ciidamada Qalabka Sidaa

1. Ciidamada qalabka sidaa waxa waa in ay si toos ah u siiyaan baadhid dhinaca farsamo ah awgeed buugta diwaangelinta iyo lambarada taarikooyinka marka laga hadlayo gawaadhidooda ay sida gaarka ah u leeyihiin.
2. Hadii gawaadhida si gaar ah loo farsameeyey loona dhisay iyadoo loo eegayo isticmaalka gaarka ah kaasoo ay ku talo galeen, hoos iman maayaan qodobada sharcigan hirgelintiisa.

3. Baahiyaha xadidan ee la soo sheegay, tijaabada caafimaadka iyo ogolaanshaha ruqsada wadida ee wadayaasha gawaadhida ay leeyihiin Ciidamadu waxaa si toos u siin doona Ciidamadan.
4. Qofka haysta ruqsada wadida ee milatariga wuxuu heli karaa ruqsada kaxaynta gawaadhida la midka ah dhinaca darajada ee si gaarka ah loo isticmaalo, iyadoon laga qaadin tijaabada aynu soo sheegnay, marka lagu
5. daro codsiga waa la buuxinayaa iyadoo la marinayo maamulka kaasoo codsadu uu u shaqaynayo. Hadii codsadaha laga ereyay shaqada, codsiga waxaa la buuxin doonaa sanad ka dib erigaasi.
6. Faqradaha Qodobkani sidoo kale wuxuu ku dabaqmaa Gaadiidka iyo Wadayaasha u shaqeeya dab damiska.
7. Gawaadhida ay leeyihiin Ciidamadu dalku iyo dab damisku waxay lahaandoonaan nambarka taarikada gaadhiga, iyo calaamadaha ay go'aansato wasaarada leh maamulkoodu, iyada oo heshiis sidaa kula galasa Wasaarada Hawlaha Guud iyo Xidhiidhka. “

Qodobka 70aad

Gawaadhida, Mootooyinka, Tareenlayaasha lagu Diwaangeliyay wadan Ajanabi ah

1. Gawaadhida, Mootooyinka iyo tareenlayaasha, laga diwaangeliyay Wadan Ajanabi ah, hadii dhamaan nidaamyadii kastamada oo dhan ee la xidhiidhay soo dejinta ku meel gaadhka ah la waafaqay, waxa loo ogolaan kara in ay ku wareegaan Jamhuuriyada Soomaaliya buugii diwaangalinta ee dalkoodu u soo saaray, muddo aan ka badnayn affar bilood.
2. Ogolaanshahaasi waxa bixin doona xafiiska awooda u leh ee ka tirsan Waaxda Xidhiidhka.
3. Hadii gaadiidkan aan loo soo dejin si ku meelgaadh ah, waxa loo ogolaan doonaa in ay ku wareegaan Dalka Soomaaliya buugoogii diwaangalinta ee asalka ahaa mudo aan ka badnayn laba bilood.

Qodobka 71aad

1. Calaamadaha Muuqda ee Wadan kaasoo Gaadhiga laga Diwaangeliyay

2. Gawaadhida, Mootooyinka iyo tareenlayaasha laga diwaangeliyay Wadan Ajanabi ah wuxuu, marka uu ku Soomaaliland, muujin doonaa calaamada kala duwan ah ee wadankooda asalka.

3. Calamaadan kala duwan waxay ahaan doonaan sida lagu sheegay Cahdiyada Caalamiga ah.
4. Qof kastoo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ciqaabi doonaa ganaax laga bilaabo s/land. Sh. 5,000 ilaa 250,000.

Qodobka 72aad

Ruqsada wadida Gadiidka ee ay soo saaraan Wadamada Ajanabiga ahi.

1. Qofka haysta ruqsada wadida ama ogolaansho caalami ah oo wadida ah oo lagu soo saaray wadan ajanabi ah wuu kaxaysan karaa gaadiid la mid ah kii ruqsada loo siiyay Soomaaliland ee fasaxa loo saaray.
2. Marka laga tago xaaladaha kale ee cahdi caalami ah oo gaar ahi ina siinayo, hadii ruqsada ama ogolaanshaha caalamiga ah aan lagu soo saarin qaabka ay sheegeen cahdiyada caalamiga ahi. Waxana la socon kara turjumaad mid ka mid ah luuqadaha Jamhuuriyada, Ama qoraal u dhigma.
3. Qofka haysta ruqsad ay soo saartay wadan Ajanabi ahi waxay heli kartaa ruqsad wadida gaadiidka ah oo darajo la mid ah, iyadoo aan lagu qaadin tijaabadan la soo sheegay ee caafimaadqabka kaxaynta.
4. Faqrada qodobkani waa la dabaqi doonaa iyadoo ay shardi u tahay heshiis wax is dhaafsi.
5. Qof kasta oo u hogaansami waaya nuqdadaha farqadaha labaad ee qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl.sh 5,000 ilaa 250,000.

Qodobka 73aad

Shahaadooyinka Caalamiga ah ee Mootooyinka, Gawaadhida iyo Tareenlayaasha

1. Ka dib marka ay tusaan buugooda diwaangalinta, Xafiiska Awooda u leh ee Waaxda Isgaadhsiintu wuxuu soo saarayaa shahaadooyinka caalamiga ah ee looga baahanyahay wareegida Motooyinka,
2. Gawaadhida, iyo tareenlayaasha wadanka marka iyada oo la tixraacayo cahdiyada caalamiga ah, waraaqahaaso la isku waajibiyay.
3. Soo saarida ruqsada dirawalnimada, isla xafiiskaasi waxa kale oo uu soo saari doonaa fasaxa caalamiga ah ee dirawalnimada.

Qaybta VIII

Qodobada lagu Dhaqayo Akhlaaqda Dadka Wadada Adeegsada.

Qodobka 74aad

Isticmaalayaasha Wadadu waa inaanay khatar gelinin ama Carqaladayn Isu Socodka

Isticmaalayaasha wadadu waa inay u dhaqmaan sidii aanay khatargelinayn ama carqaladayn wada marista wadada.

Qodobka 75aad

Xawaare

1. Wadayaasha waxaa looga baahanyahay inay ku socdaan xawaare aan khatar gelinayn amaanka dadka iyo hantida ama sababaya khalkhal ama khatargelin isu socodka ah, iyaga oo ku xisaabtamaya xanibaadaha suurto galka ah, tixgelinayana darajada gaadiidka, biriikyadiisa iyo culayskaba, nooca iyo xaaladaha wadada iyo isu socodka iyo xaalado noocaad oo kale ah oo kasta.
2. Xawaaraha waa la dhimi doonaa gaar ahaan wadada dheer een aragtidu kugu filnayn, koonaha, ama laabadka marka loo soo dhawaado dugsiyada, meelaha dadku ka gudbo wadada, iyo isgoysyada wadada, ee meelaha laga gudbo inta lagu gudo jiro habeenka, wadooyinka boodhka leh, wadooyinka cidhiidhiga ah ama kuwa xidhan, ama wadooyinka meelaha wax laga taago.
3. Gaadiidku waa ay dhimaan xawaaraha, hadii ay lagama maarmaan tahayna waa in uu joojiyaa, hadii wax khataro ahi ka soo baxayaan marka la dhaafayo gawaadhi kale, hadii dadka wadada lugaynaya mar hore wadada socday aanay dhinac uga istaagin si quman, ama hadii xoolaha wadadu u muuqdaan inay ka didayaan marka lagu soo dhawaado.
4. Wadayaashu waa inaanay ku tartamin socodka gaadhiga.
5. Qodobada xaga sare lagu soo sheegay waxaa kale oo u hogaansami doona shakhsiyaadka wada gaadhi ximaarka, xoolaha, ama awrta raran.
6. Qofkasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl.sh.5,000 ilaa 30,000 ah.
7. Hadii falka lagu galay isgoyska wadada ama koonaha ama goolada ama meesha aragtidu soo gaabanaso iyada oo ay taas sababtay boodh ama sabab kale, qofka gafka sameeyay waxa lagu ganaaxi doonaa 10,000 ilaa 40,000 SL.SHIs/=. Ganaax laga bilaabo ilaa sl.sh.10,000 ilaa 35,000.

Qodobka 76aad Xadidida Xawaaraha

1. Goobaha dhismaha hareerahooda (Magaalooyinka) Wadayaasha gaadiidku waxay ku xadidanyihiin xawaare dhimis 40km saacadiiba ah, iyada oon meel laga dhacayn awooda dawlada hoose si loo dajiyo xadidaadaha kala duwan ee xawaaraha lagu soconayo wadooyinka gaarka ah ama qaybo ka mid ah wadada. Xaaladan, xadidaadan xawaaraha waxaa lagu sheegi doonaa calamaad wado mariseed oo ku haboon.
2. Gawaadhida iyo mootooyinka sida dadka ama alaabada khatarta ah waxay ku socon doonaan xawaare socod oo ah, marka ay xamuulka sidaan, 30km saacadiiba, iyo 60km saacadiiba maalaha ka baxsan goobaha dhismaha (magaalooyinak).
3. Gaadiidka goobaha beeraha iyo gaadiid kasta oo kale, oo aan ku qalabaysnayn taayiro oo gaadhi kale uu jiidayaa waa in aanu ka badnaan xadidida xawaaraha 25 km saacadiiba.
4. Qof kasta oo dhaafa xadidaada xawaaraha ee la soo saaray waxaa lagu ganaaxi doonaa xadhig ilaa shan iyo toban cisho ah ama ganaax laga bilaabo sl.sh.10,000 ilaa 40,000 .

Qodobka 77aad Socodka Dhanka Bidix

1. Gadiidku waxa ay mari doonaan dhinaca bidix ee haadka, dhanka u xiga gacanta bidix, xataa hadii gaadiid aanu socon wadada.
2. Gaadiidka aan mishiinku wadin ee ay xooluhu jiidaan waa inay sida ugu macquulsan ee ugu dhawaadaan dhanka bidix ee haadka.
3. Qodobada faqradii hore waxa sidoo kale u hogaansami doona gaadiidka kale marka ay ka gudbayaan ama ay ka laabanayaan qalooc ama xaalad kasta oo aragtidu soo gaabanaso.
4. Qof kasta oo ku socda dhinaca qaldan ee wadada goolada ama meelaha u dhaw ama xaalad kasta oo aragtidu aanay soo gaabanaso, waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl.sh.10,000 ilaa 35,000.
5. Qofkasta oo u hogaansami waaya faqradaha qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl.sh.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 78aad **Xaqa Wadada**

1. Marka loo soo dhawaado isgoysyada, Wadayaashu waa inay qaadaan taxadirka ugu badan si ay uga digtoonaadaan shilalka.
2. Hadii laba wade ay ku soo dhawaadaan isgoyska wadada, wadaha ka imanaya dhinaca bidix ayaa lahaanaya xaqa wada.
3. Marka laga leexanayo wadada aan ahayn tii aad soo socotay, Wadayaashu waa inay istaagaan oo ay gawaadhida wadada socotana siiyaan haadka.
4. Marka dib loo baxayo ama wadada la badalayo ama laga leexanayo wadada socodka badanle, wadayaashu waa in ay u baneeyaal meel gawaadhida wadada marka horeba socotay.
5. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan, waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl.sh. 10,000 ilaa 35,000.

Qodobka 79aad

Dhaafitaanka Gawaadhida

1. Ka hor dhaafida, Wadayaashu waa inay hubiyaan in suurto galnimada ay tahay in ay u dhaafi karaan si nabadgelyo ah, in wadada ka horaysaa ay si fiican u muuqato, iyo in wax gawaadhi ah oo dhafasa iyagu aysan jirin.
2. Wadaha gaadhiga la dhaafayaa waa inuu durkaa dhinaca bidix ee haadka sida ugu macquulsan, xawaaraha socodkana ma kordhin karo.
3. La iskuma dhaafi karo meel u dhaw koonaha ama goolada, ama qalooqa, ama buurta ama lafta, ama markasta oo aragtidu ay soo gaabanaso.
4. Dhaafida gaadhiga dhaafaya gaadhi kale waa la mamnuucay, sidoo kale dhaafida gaadiidka taagan ku waasoo sugaya isgoyska wadada in wadadu banaanaato, hadii ay tahay in la sameeyo tan, waa laga maaarmaan in la sii wado dhinaca midig ee laamida.
5. Dhaafida gaadiidka taagan kuwaasoo ka istaagay si ay ugu ogalaadaan dadka lugaynaya inay wadada ka gudbaan waa la mamnuucay, sidoo kalana dhaafida gawaadhida taagan ee sugaya wadada isgoyska ah si uu fursad u helo, markaas oo in sidaas la yeelaa ay lagama maarmaan ka dhigaso dhinaca midig ee haadka.
6. Dhaafida gaadhi taagan kaas oo joogsaday si uu u ogolaado dadka socda in ay ka gudbaan wadada waa la mamnuuci doonaa sidoo kale.

7. Gawaadhidu isma barbar yaaci karaan marka laga reebo in midkood uu mid kale dhaafayo.
8. Qof kasta oo ka dhaafaya gaadhi dhinaca midig ama wax qalooc ahi aanu jirin ama isgoyska wadada, ama hadii aragtidu soo gaabanaso, waxaa lagu ganaaxi ganaax laga bilaabo sl.sh.10,000 ilaa 35,000.
9. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada kale ee qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma sl.sh.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 80aad
Masaafada Udhaxaynasa Gawaadhida

1. Masaafada u dhaxaysa gawaadhida socotaa waxay ahaan doontaa mid, marka loo eego xawaaraha, iyo xamilka culays in uu gaadhi kastaaba sida badan helo meel ku filan oo istaago waqti ku filan, si looga hortago isu dhaca gaadhiga ka horeeya.
2. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo **sl.sh.5,000 ilaa 30,000.**

Qodobka 81aad
Iftiiminta Gawaadhida

1. Gaadiidku waa inay isticmaalaan laydhadhka la sharciyeeyay inta udhaxaysa 15 minit ka dib cadceed dhaca iyo 15 ka hor cadceed soo baxa.
2. Gaadiidka marka laga reebo baaskiiladaha sadexda shaag leh iyo mootooyinka sidoo kale waxaa la isticmaalam marka ay taaganyihiin laydhadhka hadii uusan gaadhigaasi si cad u muujin laydhka wadada ama aanu taagnayn meel ka baxsan haadka wadada.
3. Qofkasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo **sl.sh.5,000 ilaa 30,000.**

Qodobka 82aad
Laydhinta Gawaadhida iyo Tareenlayaasha

1. Inta lagu gudo jiro saacadaha iyo xaaladaha lagu cayimay faqrada hore ee qodobka 81aad, gaadiidka soconayaa waa inay lahaadaan laydhadhkan soo socda:
 - a. Hadii laydhka wadadu uu ku filanyahay: laydh hore oo naaqusa Iyo ladhka danbe;
 - b. Hadii laydhka wadadu aanu ku filnayn iyo wadooyinka aan Laydhka lahayn: waxaa la shidayaa laydhadhka hore oo aad u Cad iyo laydhadhka danbe;

2. Marka ay ka horyimaadaan gaadiidka kale, Wadayaashu waa inay laydhka hore hoos u dhigaan (naaqusaan). Laydhadhka xaga danbe waa in lagu sameeyaa tareenlayaasha socda.
3. Marka gaadiidkan xaga sare lagu sheegay ay wadada marayaan, sidoo kale laambadaha hoose iyo laydhadhka taarikada nambarka waa la shidi doonaa.
4. Laydhadhka xaga hore ee dhalaalaya laguma isticmaali karo goobaha dhismaha leh (magaalooyinka). Ujeedooyinka qodobkan, iftiiminta wadada, waxaa loo haystaa inay ku filantay marka gaadiidku ay ka soo muuqdaan masaafo ah ilaa 50 mitir.
5. Qof kasta, uu ka horyimaado gaadiid kale, aan u hogaansamin qodobada aynu xaga hore ku soo sheegnay waxaa lagu ciqaabi doonaa xadhig ah shan iyo toban cisho iyo ganaax ka bilaabmaya sl.sh.10,000 ilaa 50,000.
6. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada kale ee qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax ilaa sl.sh.5,000 ilaa 30,000.

Qodobka 83aad
Badalida Jihada iyo Joogsiga

1. Wadayaashu waa inay wakhti fiican bidhbidhaha uritaan si ay u muujiyaan in ay badalayaan jihada iyada oo sidaa ku muujinaya seenyaale bidhbidhaha ah ama gacanta midig ama bidix oo ay soo saaraan/haadiyaan, kolba sida xaaladu tahay.
2. Hadii dhanka midig u kaxaynta gaadhigu ay tahay in mid loo laabanayo, waduhu waxa uu u ridan doonaa seenyaalihisa isaga oo si toos ah ugu tilamaamaya gacantiisa midig ama bidix, kolba sida uu xaalku yahay, isaga oo u qaloocinaya gacantiisa jihada uu doonayo in uu qaado.
3. Ka hor intaanu joojin, Wadayaashu waa inay ka shaqaysiiyaan bidhbidhaha istaaga ama in si toos ah u haadiyaan gacan kaliya.
4. Hadii wadaha lagu qasbo inuu yareeyo xawaaraha si dhakhso ah, wuxuu u bixinayaa bidhbidhaha gaadiidka ka danbeeya, isaga oo ka saaraya gacan una haadinaya gacanta hoose iyo sare.
5. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax sl.sh.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 84aad
Yaraynta Codka ama dhawaqa

1. Dhawaaqa ay sababaan wadida qaldani, gaar ahaana gawaadhida, mootooyinka iyo baaskiiladaha ama habaynta aan caadiga ahayn ee rarku, ama ficil kasta oo xidhiidh la leh isu socodka, kaasi oo ku sababi kara arbush kuwo kale, waa laga digtoonaanayaa.

2. Gaadhi kasta waxa lagu rakibi doonaa aamuusiye kaas oo lagu ilaalin doona xaalad wacan oo shaqo lana badali doono.
3. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma sl.sh.5,000 ilaa 24,000.

Qodobka 85aad
Isticmaalka Hoonka

1. Hoonka waxaa loo isticmaali doonaa inta ugu haboon.
2. Meelaha dibada ka ah goobaha dhismaha ah (magaalooyinka), hoonka waxaa la isticmaali doonaa markasta oo xaaladuhu ay yihiin si loo sameeyo digniin ah maqal gaadhi kugu soo dhaw.
3. Inta lagu gudo jiro xaaladaha madawga, isticmaalka hoonka waxaa badali doona isticmaalka bidhbidhaha.
4. Wadayaasha gawaadhida sidda dhaawaca ama dadka xanuusanaya khasab kuma ah inay u hogaansamaan mamnuucaadka iyo xadidaadaha la xidhiidha isticmaalka hoonka.
5. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan sl.sh.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 86aad
Joojinta

1. Hadii aanay si kale ina farin maamulku, dhamaan gaadiidka iyo xoolaha waxay u joogsan karaan si ku meelgaadh ah, iyaga oo dhanac istaagi doona cidhifka bidix ee haadkan mana dhibaatayn ama khalkhalin doonaan isu socodka.
2. Wax gaadiid ah ama xoolo ah joojinmaayaan hadii goob aan banaanayn aan looga tagin qarka gancanta bidix ee laamida.
3. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl.sh.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 87aad
Dhigashada (Parking)

1. Hadii gaadiidka taagan ama xooluhu laga tahay iyada oo ayna cidina ilaalinayn, waduhu inta uusan ka tagin, wuxuu qaadayaa dhamaan taxadaradaadka si uu uga hortago shilalka.
2. Gawaadhida lagama tagi karo hadii aan mishiinka la damin.
3. Marka ay taaganyihiin gawaadhida iyo xoolahu waxa la dhigi doonaa meel u dhaw cidhifka bidix ee haadka, oo la siman badhtamaha, hadii aan si kale la si farin.

4. Goobaha dhismayaasha (magaalooyinka), meelaha aan lahayn wado lugeed ama surin cageed, meel ku filan ayaa looga tagi doonaa socodka dadka lugaynaya. Goobaha baabuurta la dhigto loo ogolaan maayo:
 - a. Meel u dhaw isgoyska wadada, meel tiirada buurta, meelaha laga leexdo ama meesha basku istaago;
 - b. Meelaha dadka lugaynayaa ay ka gudbaan ee wadada;
 - c. goob ku filan aan looga tagin socodka hal dhinac ee wadada.
 - d. Meesha lagaga baxo wadada.
5. Maamulayaashu waxay leeyihiin awooda ay ku mamnuucayaan dhigashada baabuurta iyo isu soo ururka gawaadhida meelo gaar ah.
6. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl.sh.10,000 ilaa 35,000.

Qodobka 88aad
Goynta laamida

1. Hadii laamida uu gooyay gaadhi jabay ama xamuul ka dhacay gaadhi, ama sabab kale, Wadaha waa in uu siiyaa sida ugu dhakhsa badan in uu suuliyo waxaas wadada xidhay.
2. Hadii walax lagu silbanayaa ay ka dhacay gaadhi, Waduhu wuxuu qaadayaa talaabada ugu haboon ee uu ku hubinayo nabadgelyada isu socodka, isaga oo daadinaya ciid, dhul iyo shayo kale oo ku haboon qaybta laamida ee ay saamaysay.
3. Qofkasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan sl.sh.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 89aad
Gawaadhida Taagan

1. Hadii gaadhi aan ahayn mooto, baaskiil ama gaadhi gacanka, ay tahay in uu istaago laamiga meel ka baxsan goobaha dhismaha(magaalooyinka), oo xoodan ama meel u dhaw dalcada buurta, ama, ama habeenkii hadii laydhadhka danbe ay na ahayn qaar si haboon u shaqayanaya, digniin ah in gaadhigan oo kale uu taaganyahay waxaa la dhigi doonaa wadada laamida ah.
2. Dhamaan gawaadhida waxaa lagu qalabayndoonaa calaamadahan oo kale, kuwaas oo noqon doona calaamado si joogto ah si haboon u gudbin kara digniino, lana qaadan karo balacooduna yaryahay oo lagu xidhay muuq soo
3. celiyayaal. Calamada waxaa la dhigi doonaa laamida ka danbaysa gaadhiga, masaafu ugu yaraan 50 mitir u jirta.

4. Calaamada xaga sare lagu soo sheegay waa mid nooc kaliya. Waxaa qaybiyay Xafiiska awooda u leh ee Waaxda Isgaadhsiinta.
5. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doona ganaax laga bilaabo islaa sl.sh. 5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 90aad

Gaadiidka Militariga, iyo Banaanbaxyada I.W.M

1. Waxaa la mamnuucay in loo kala jaro gaadiidka militariga, koloyimo askar ah ama ciyaala iskuulka ah, iyo banaanbaxyada.
2. Qof kasta oo u hogaamsami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan sl.sh.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 91aad

Qaashada Shidaalka

1. Gaadiidna shidaal laguma shubi karo hadii mishiinku shidanyahay iyo wax laydhadh ah, aan ahayn kuwa korontada ah ee gaadhiga ku rakiban ay shidan yihiin.
2. Sidoo kale waxaa la mamnuucay in lagu cabo sigaar ama laga shido dab meel u dhaw gaadhiga halka shidaalka uu ka qaadanayo.
3. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl.sh.50.000 ilaa 100.000.

Qodobka 92aad

Xamuulka, Waxyaabaha Siyaadada ah ee la dhaqaajinkaro iyo Waxyaabaha Gawaadhida lagu Jiido

1. Rarka xamuulka gaadhigu waa in aanay aragtida wax u dhimin ama aanay dhibin dirawalka, lagana ilaaliyaa xamuulka in uu gaadhiga ka dhaco.
2. Hadii, iyada oo ay sabab u tahay culayska qayral caadiga ah ee badeecada ee uu gaadhigu sidaa, uu xamuulku ka dheeraado gaadhiga, wixii taxadir ah ee suurtoagal ah oo dhan baa la samayn doonaa si aan loo dhaawicin dadka kale ee wadada isticmaalaya.
3. Xaalad kasta oo xamuulku dhinacyada ka soo baxo, calaamad digniin ah, oo ka kooban boodh cabirkiisu yahay 50cm dhinac walba oo xariijimo cadaan iyo casaana ku ranjiyaysan, ayaa lagu dhajin doonaa cidhifka badeecadaasi si taas oo la quman qacaayada gaadhiga.
4. Waxyaabaha siyaadada ahi waa in aanay ka dheeraan gaadhiga, marka ay lilmayaan, waana in aan la jiidin.
5. Waxyaabaha gawaadhida lagu jiido waa inaan la jiidin oogada wadada.
6. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doona ganaax dhan laga sl.sh.40,000 ilaa 100,000.

Qodobka 93aad
Alaabada ay Sidaan Gaadiidku

1. Culayska xamuulka ee gaadhiga, Tareenlaha iyo gawaadhida beeruhu waa inaanu ka badnaan culayska ugu badan ee lagu xusay buugiisa diwaangalinta.
2. Hadii culayska saxda ah ee xamuulka aan la go'aamin karin, ama hadii nooca alaabtu tahay awgeed huurka iyo roobku ay culays ku kordhinayaan, faraqa culayskaasina la mid yahay boqolkiiba toban 10% culayskii loo ogolaa ah baa loo ogolaan karaa.
3. Gaadhigu waa inaanu sii socon ilaa iyo waduhu uu dhimo xamilka si aanu uga farabadan xadka uu sharci dajiyay.
4. Qof kasta oo aan u hogaansamin faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo **sl.sh.10,000 ilaa 100,000.**
- 5.

Qodobka 94aad
Dadka ama Badeecada ay sidaan Gawaadhidu, Mootooyinka iyo Mootooyinka Yar yar

1. Qofna hadii uu wado gaadhi ma noqon doono in aanu xakamayn karin gaadhiga.
2. Tirada shakhsiyaadka la sido, marka lagu daro wadaha, kursiga hore ee gaadhiga waa inaanu ka badnaan tirada lagu cayimay buuga diwaanka.
3. Shakhsiyaadka kale, marka lagu daro wadaha, waxa sidi kara mooto ama mooto yar , iyadoo ku xadidan tirada lagu cayimay buuga diwaangalinta, iyo taa marka lagu daro gaadhigu uu yahay mid loo sameeyay in qaadida rakaabku la socdaa ayna khatargalin.
4. Wax badeecad ah laguma qaadi karo mootooyinka, ama mootada yar, hadii aysan guud ahaan nabdoonayn ama uusan ka laalaadin ama dhinacyada u dheerayn ama aanay gaadhiga ka horayn wax ka badan 50 cm.
5. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo **sl.sh.5,000 ilaa 25,000.**

Qodobka 95aad
Waajibnimada in la Xidho Muraayadaha indhaha iyo qalabyada kale marka Gaadhiga la Wado

1. Qof kasta oo ruqsadiisa wadida loogu ogolaaday shardi ah in uu xidho muraayada indhaha sabab xaalad dhibaato xubnaha jidhka ah awgeed ama qalab kale, waxa looga baahanyahay in uu xidho muraayadaasi ama qalabkaasi kale marka uu gaadhiga wado.
2. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan laga bilaabo **sl.sh.5,000 ilaa 50,000.**

Qodobka 96aad
Wadida Gaadiidka Qalabku ku Rakibanyahay

1. Dibada goobaha dhismaha (magaalooyinka), dhamaan gaadiidka qalabku ku rakibanyahay waa inay lahaadaan laba wade, ku waasoo kaxaynkara gaadhiga iyagoo kaayaysanaya.
2. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax ka bilaabma **10,000 ilaa 40,000 sh.sl.**

Qodobka 97aad
Gawaadhida iyo Mootoyinka loo isticmaalo Badbaadinta Ciidamada iyo ujeedo Boolis ahaan

1. Wadayaasha gawaadhida isticmaalo dabdamiska, daad guraynta ciidamada, ama ujeedooyinka booliska waxaa la isticmaali karaa digniin bixiye gaar ah oo gaadhiga ku xidhan, keliya marka gaadhiga la kaxeynayo ujeedada sare ku xusan.
2. Marka la isticmaalayo qalabkan oo kale si joog ah, wadayaashu kuma qasbana in ay waafaqaan shuruudahan, mamnuucaadka ama xanibaadaha la xidhiidha calaamadaha wada marista wadooyinka, ama mamnuucaadka ay dhigeen calaamadaha wada maristu, ama faqrada la xidhiidha dhaqanka isticmaalayaasha wadada; iyo qof kasta oo ah wadada gawaadhida ama ay tahay inuu ka leexo wadadan, waa inuu istagaa dhinaca u dhaw wadada dadka kalana u ogolaadaa in ay isticmaalaan.
3. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sh.sl. 10,000 ilaa 40,000.

Qodobkan 98aad
Qodobada Baaskiiladaha

1. Waxba kama joojinayaan baaskiiladlayaasha inay isticmaalaan gacmhooda iyo lughooda si xor ah, waxaanay hayndoonaan qaybta gacanta ugu yaraan gacan kaliya.

2. Waxay ahaan doonaan qaar wadada si fiican u arkaya waxaanay gudan doonaan dhamaan shaqooyinka muhiimka ah ugu badnaan sida ugu dhakhsaha badan uguna hawl karsan. Baaskiilad layaashu qabsan maayaan gaadhi kale.
3. Qofka wada baaskiilada saddexda shaaglihi ma qaadi karo qoflabaad baaskiiladiisa, marka laga reebo caruurta iyada oo ay shardi u tahay in ay baaskiiladu sidaa u qalabaysantahay.
4. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doona ganaax laga bilaa sh.sl. 10,000 ilaa 50,000.

Qodobka 99aad
Qodobada Gaadiidka Xoolahu Jiidaan

1. Qof kasta oo kaxeeya Gaadiidka Xoolahu jiidaan waa inaanu waligii kaga tagin gaadiidka wadada waana inuu neefka xoolaha xakameeyaa si joogto ah.
2. Goobaha dhismaha (magaalooyinka), wax gaadiidka xoolo jiidaan lagaga tagi karo wadada dadweynaha.
3. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ciqaabi doonaa ganaax laga bilaabo sh.sl.5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 100 aad
Xoolaha

1. Marka laga talaabinayo goobaha dhismaha (magaalooyinka), gaadhi ximaarka, kooxo xoolo ah, waxa ilaalin doona ugu yaraan hal qof oo khibrad u leh labadii neef ee kastana mar baa la kaxayn doonaa si aan loo khatar galin ama loo rabshin isu socodka.
2. Neef kasta oo khatarkasta waxaa hogaamin doona ugu yaraan hal qof, xoolahani waxaa lagu dabri karaa dabada gaadhiida ay xooluhu jiidaan.
3. Wadada dadweynaha qofna ma hogaamin karo xoolo ama kuma kaxayn karo gaadhi dameer wadada ama laagaha dhinacooda.
4. Xoolaha lagagama tagi karo iyada oon cidii la joogin wadada dadwayanaha, hadii xoolahani ay waxyeeli karaan wadada, ama waxyeelikaraan isu socodka.
5. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sh.sl. 5,000 ilaa 25,000.

Qodobka 101aad
Hormada iyo Xaynta

1. Hormada iyo xaynta iyo koox kasta oo ka mid ah xoolo, oo wadada socda waxa wadi doona tiro ku filan oo dad ah waxana la wadi doonaa dhanka bidixda oo ugu yaraan meel iyo badh ka mid ah laamiga aan la xidhin.
2. Sidoo kale waxaa loo qaybinkaraa kooxo yaryar si aanay u carqaladayn socodka caadiga ah ee wadada. Mana istaagi karaan wado.
3. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobka waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sh.sl.5,000 ilaa 30,000.

Qodobka 102aad
Kaxaynta xaalada Sakhradnimo

Qofna ma kaxaynkaro gaadhi marka uu ku jiro xaalada cabida aalkoosha ama dawakhaada dawooyinka.

Qof kasta oo kaxeeya isagoo ku sugan xaalada sakhradnimo waxaa lagu ciqaabi doonaa hadii ficilku aanu dhalinin dambi ka culus, xadhig ilaa sadex bilood ah ama ganaax laga bilaabo sh.sl. 100,000 ilaa 400,000

Qodobka 103aad
Dhaawacyada ay sababaan Gawaadhidu Waajibka Wadaha.

1. Wadaha gaadhiga ama mootada kaasoo, wadada dadwaynaha, sababay dhaawac qof kasta xoolo ama waxyeleeya hanti kasta ha ahaato guurto ama yay ahaane, waxa uu masuul ka yahay in uu istaago si degdeg ah siiyana caawimada lagama maarmaan u ah qofka ama xoolaha uu gaadhigiisu jiidhay.
2. Wadahaasi waxa kale oo ku waajiba in uu sida ugu dhakhsaha badan u wargaliyo saldhiga booliiska ee ugu dhaw.
3. Wadaha jiidha qof ama xoolo, een joogsan, waxa uu mudan doonaa xadhig.
4. Wadaha qof jiidha, ee ku guul daraysta in uu fuliyo waajibkii ahaa in uu joogsado, waxaa lagu ciqaabi doonaa xadhig gaadhaya afar bilood ah.
5. Wadaha siin waaya caawimada lagama maarmaanka ah qofka uu jiidhay isagu, waxaa lagu ciqabidoonaa xadhig afar bilood ilaa lix bilood ah iyo ganaax dhan sh.sl.40,000 ilaa 100,000.

[

6. Hadii, sabab la xidhiidha wadaha dhaqankooda, dhaawac aad u khatar ahi uu jiro, ciqaabta waa la kordhinayaa; hadii dhimasho ay jirtana, ciqaabta waa la labanlaabayaa.
7. Hadii qofka loo jiidhay sabab ah dayacaad kas ah oo ka timid xaga dirawalka, qodobada la xidhiidha danbiyada isku marka dhaca ayaa loo isticmaali doonaa.
8. Wadaha joojiya, hadii ay lagama maarmaan tahayna, kaalmeeya qofka uu jiidhay, isla markaana wargaliya saldhiga ugu dhaw, xadhig ma mutaysan karo ciqaabta la marinayana waa la yarayn karaa ilaa kala badh ama saddex meelood meel.

Qodobka 104aad
Dadka Wadada Dhinaceeda Socda

1. Hadii ay jiraan wado cageed ama qaybta dadweynuhu, dadka wadada ka gudbayaa waa inay isticmaalaan; hadii aanu jirin qaybta dadweynuhu ama wado lugeed, ama hadii aanay si cad ugu filnayn, dadka lugeynayaa waxa ay isticmaali karaan dhanka midigta ee cidhifka haadka.
2. Hadii ay jiraan meel dadku ka gudbaan, dadka lugaynayaa waa inay isticmaalaan si ay uga gudbaan wadada. hadii aanay jirin meel ay ka gudbaan dadka wadada marayaa ama hadii ay meeshaasi u jiro masaafo ka badan boqol mitir, dadka wadada ka gudbayaa waxay kaga gudbi doonaan xagal quman.
3. Dadka lugaynayaa kama gudbi karaan isgoyska wadada. Marka ay ka gudbayaan meelaha wareega ah, waa inay isticmaalaan meelaha laga gudbo ee dadka lugaynaya, in kastoo ka gudubkani uu yahay masaafo ka badan boqol mitir.
4. Dadka wadada lugaynayaa waa in aanay istaagin haadka. Marka socodka wadadu uu badanyahay, waxaa laga mamnuucay kooxaha dadka lugaynaya ah inay xataa istaagaan qaybaha wadada loogu talo galay in ay isticmaalaan.
5. Hadii wada marista aanu ilaalin saraakiil booliis ahi, Wadayaashu waa inay waa in ay xawaaraha dhimaan, hadii ay lagamamaarmaan tahay, waa in ay istaagaan, si ay siiyaan wadada dadka ka gudbaya.
6. Dadka lugaynaya ee ka gudbaya laamida meelaha ka baxsan meelaha dadku ka gudbaan waa inay wadada siiyaan wadayaasha.
7. wadayaashu waa inay istaagaan oo ay haadka siyaan qofka indhaha l'a,da'da ah ama qofka curyaanka ah iyo caruurta ka gudbaysa laamida.
8. Gaadiidka aan mishiinku wadin ee loogu talo galay in ay isticmaalaan caruurta ama curyaamiinta ahi waxay socon karaan qaybta wadada ka midka ah ee loogu talo galay dadk lugeynaya.

9. Qofna kuma ciyaari karo ciyaaro ama kuma qaban karo tababar ciyaareed wadada, hadii aan ogolaansho dhamaystiran loo siinin.
10. Dadka wadada lugaynayaa waa inay u socon si bilaa taxadira wadada caamka ah.
11. Qof kasta oo u hogaansami waaaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax laga bilaabo sl. sh.5,000 ilaa 250,000.

Qodobka 105aad

Waajibka lagu Adeecayo Sarkaalada Booliska iyo Askarta Saraakiil xigeenada

1. Isticmaalayaasha wadadu waa inay joojiyaan markasta oo la waydiiyo inay sameeyaan sidaas sarkaal booliis ama askari booliska ah oo qaabilsan ka hortagida faldanbiyeedyada, iyo baadhida danbiyada la xidhiidha isu socodka wadooyinka, iyada oo ay shardi u tahay in uu sargaalkaasi xidhnaado dirayskiisa.
2. Hadii uu ka codsado sargaal boolis ah ama sargaal xigeen boolis ahi lagu xusay faqrada hore, Wadaha gaadiidku waa inuu soo saaraa buuga diwaangelinta iyo ruqsada lagu wadida, hadii dhukumentiyadan oo kale la waajibiyay, iyo sidoo kale dhukumentii kasta oo kale oo marka la eego qodobada xeerkan, looga baahanyahay in uu sito.
3. Qof kasta oo u hogaansami waaya faqrada qodobkan waxaa lagu ganaaxi doonaa ganaax dhan sl. sh.5,000 ilaa 25,000.

Qaybta IX

Ciidamada Nabadgalyada Wadooyinka iyo Qodobada Gabagabada ah Cutubka I

Ciidamada Nabadgalyada Wadooyinka

Qodobka 106aad

Adeega Ciidamada Nabadgalyada Wadooyinka

1. Adeega ciidamada nabadgalyada wadooyinka waxa ka mid ah:
 - A. Ka hortaga iyo baadhida danbiyada la xidhiidha wadamarista;
 - B. Baadigoobka farsamo ee xidhiidhka la leh shilalka iyada oo sabab garsoor loogu baahanyahay;
 - C. Hawlgalinta iyo wadida adeega xakamaynta wada marista;
 - D. badbaadada wada marista.
2. Ciidamada nabadgalyada wooyinku sidoo kale waa inuu ka qaybqaato hawlgalada gargaar ee xidhiidhka la leh shilalka wada marista.

3. Adeega ciidamada wada marista wadooyinka waxaa bixindoona Wasaarada Arimaha Gudaha, marka laga reebo goobaha dhismaha (magaalooyinka), markaas adeegyadan oo kale uu bixiyay Maamulka Dawlada Hoosi.

Qodobka 107aad

Shakhsiyaadka Gudanaya Adeega Wada Marista Gaadiidka

1. Adeega ciidamada wada marista gaadiidka ee lagu xusay qodobkii hore waxaa si buuxda ugudan doona badi saraakiisha, sarkaalada aan dalacin iyo askarta leh qaybta taraafika ee Ciidamada Booliiska Soomaaliland.
2. Adeegani waxa kale oo sidoo kale gudan kara sarkiil bilays ah oo ka tirsan garsoorka iyo askar, iyo sarkaalo dawlada hoose ah sababtoo ah wada marista goobaha dhismaha ah (magaalooyinka).

CUTUBKA II

QODOBADA GABOBADA AH

Qodobka 108aad

Iskugaynta danbiyada

1. Hadii ay dhacdo danbi Xeerkan hoos yimaadaa, oo ciqaabta ganaaxa kaliya la xusay, dambi faluhu waa inuu si dhakhso ah ugu bixiyaa sarkaalka booliska ee qabtay isaga danbiga xadi lamid ah ugu yaraan kala badh xadiga ugu yar ee lagu cayimay dambiyadaas.
2. Hadii, sabab uun, bixintan aanay si dhakhso ah u suurto galin, dambi faluhu wuxuu bixin karaa ganaax, loo soo mariyo boostada, isaga oo ku bixinaya xafiiska awooda u leh, shan iyo toban cisho gudahood laga bilaabo taariikhda danbiga lagu xukumay.
3. Laga bilaabo maalinta lix iyo tobnaad, ilaa lixdanaad oo kale oo maalintaasi ah, dambi faluhu wuxuu bixin karaa xadi la mid ah kala badh ganaaxa ugu badan ee lagu cayimay danbigaa, kolba sida xaalada uu u cayimay qodobkii hore.
4. Ka dib lixdan cisho laga bilaabo taariikhda lagu xukumay danbiga, danbi falaha looma ogolaan doono in la iskugu gaeyo iyada oo lagu oogayo dacwad.
5. Danbi falaha looma ogolaan doono in la iskugu geeyo danbiyada hadii, isaga oo uu codsi kaga yimid saraakiisha booliiska ee wado marista in uu istaago, uu istaagi waayo, ama isaga oo wade gaadhi ah, uu diido in uu soo saaro, buuga diwaangelinta ama ruqsadiisa kaxaynta ama waraaqo kale oo marka loo eego Xeerkan, uu leeyahay waajib ay ku tahay in uu sitaa.
6. Danbiga lagama dhigi karo ganaax oo kaliya, hadii, hadii ay ka dhalanaso in uu dhaawac dhinac u gaysto.

Qodobka 109
Qaadista Ganaaxyada

1. Hadii danbi lagu galay wado qaran, xadiga kasta oo uu bixiyo danbifaluhu si dhakhso ah, iyadoo loo eegayo xaaladaha qodobkii hore, ama ganaax kasta oo ay ku soo rogo maxkamadi danbigaas, wuxuu noqon doonaa hantida wadanka.
2. Xadi kasta oo laga qaado oo ku shaqo leh danbiyada lagu galo wadooyinka qaranka dawlada hoose waxay noqondoonaan hantida maamulka dawlada hoose ee ay khusayso, hadii danbiiluhu uu ku gafay wareegtooyinka Dawladaha hoose ama amar maayorka; kay doontaba ha ahaatee, xadiyadan waxay noqon doonaan hanti meeshaasi leedahay, oo qaranka ka mid ah.

Qodobka 110aad
Ganaaxyada

1. Hadii suurto galtahay, danbi falaha waxaa si dhakhso ah loogu ganaaxi doonaa danbiga uu falay ama sameeyey.
2. Marka laga reebo hadii danbi faluhu uu siiyay ganaaxa qofka ku waajibiyay, warbixin gaaban ayaa laga samayn doonaa qofkan, sheegaya danbiga, warbixinta gaaban ayuu samayn doonaa qofkaasi, taas oo sheegasa danbiga, taas oo danbi faluhu codsado in loogu daro warbixintaasi.
3. Nuqul warbixintan ah ayaa loo gudbin doonaa danbi falaha.

Qodobka 111aad
Ogaysiinta Ganaaxyada

1. Hadii danbi falaha aan loo ganaaxi karin si dhakhso, ogaysiis ganaax oo ka soo horjeeda ayaa la siin doonaa sodon cisho laga bilaabo taariikhda danbiga la dhacay. Hadii danbi faluhu uu yahay danbi fale aan la garanayn kaasi oo fuliyay danbiga marka uu wado gaadhi sita taariko lambar oo la aqoonsan yahay, xukunka waxaa la ogaysiin doona haystaha buuga diwaanka.
2. Xukunka waxaa ogaysiin doona askari ay leeyihiin booliska garsoorku, gaadhsiiye dawlada hoose, ama boos diwaangashan.
3. Hadii ogaysiiska lagu bixiyo boos ahaan, qodobada maamulaya ogaysiiska ficilada garsoorka ee arimaha ciqaabta ah way ku dabaqmayaan, iyada oo ay shardi tahay xafiiska qofka danbiga baadhay laga maamulaa, ayaa loo badali doonaa dacwoode.
4. Marka la helo ogaysiiska, danbi faluhu waa inuu bixiyaa ganaaxa inta lagu gudo jiro xadka lagu cayimay faqrada labaad, sadexaad iyo afraad ee qodobka 108aad, xadka wakhtigan ee la xisaabiyay laga bilaabo taariikhda ogaysiiska.

5. Inta lagu gudo jiro wakhtiga la midka ah xadidaadan, qofka xukunkan la ogaysiiyay, wuxuu ka codsan karaa xafiiska awooda u leh inuu diwangeliyo odhaahdiisa warbixinta ee lagu xusay qodobadii hore.
6. Ogaysiis loogama baahna hadii danbigu uu xidhidh la leeyahay ciqaab kaasi oo ay soo oogi karto sarkaal hore, ama hadii danbi faluhu aanu deganayn Jamhuuriyada Soomaaliland.
7. Kharashka ogaysiiska waxaa lagu dari doonaa kharashaadka dacwad dhagaysiga, iyadoo loo eegayo qodobada maamulaya arintan.

Qodobka 112aad
Warbixinta La Siinayo Maxkamda Degmada

Hadii dembiyada aan lagu bixin karin ganaax ahaan, ama aan ganaaxaasi la qaadin, warbixin ayaa loo gudbin doonaa Maxkamda Degmada taasi oo danbi ku soo oogi doonta danbi falaha, danbi falaha maxkamadu waxa ay ogolaan karaa inuu bixiyo inta lagu gudo jiro shan iyo tobanka cisho xadi la mid ah sadex meeloodow meel ganaaxa ugu badan ee loo cayimay dambiyadaas.

Qodobka 113aad
Wareegtooyin

Wareegtooyinka hirgelinta Xeerkan waxaa lagu soo saari doona qaraar uu soo saaro Madaxwaynaha Jamhuuriyada, isaga uu soo jeedinayo Wasiirka Hawlaha Guud iyo Xidhiidhka.

*******WABILAAHI TAWFIQ*******